

Inhoud

Van de voorzitter.....	98
Van de redactie.....	98
Voerbak.....	99
Het voorkomen van de Koekoek in de westelijke Eempolders	100
Contributiebetaling.....	101
Uniek tuinvogelonderzoek	102
De zwaluwentil en hoe het zover gekomen is.....	104
De nieuwe provinciale broedvogelatlas komt er aan!.....	108
Vogels voelen.....	110
Mutaties Ledenbestand	112
Kraamvisite	113
Verslag excursie Zouweboezem/Vijfheerenlanden	115
Op pad in Voornes duinen: vijf vogelaars, honderd soorten.....	116
Twee verslagen van de Big Day (13 mei).....	119
Team 2.....	122
Veldwaarnemingen	124
Ontvangen literatuur	125
Programma	128
De favoriete vogelplek van Sytze Poelstra	131
Kor Haan	

Van de voorzitter

Nu de zomer is begonnen veranderen de VWG-activiteiten. Nog een paar keer heel vroeg opstaan, en dan zijn de broedvogelinventarisaties voorbij. Ik heb zelf enkele keren 'meegedaan' in de Loenderveensche Plas en de Ankeveensche Plassen, en daar genoten van een heerlijke ochtend. De gegevens zijn meteen ingevuld op broedvogelkartering.nl en het is te verwachten dat daardoor de rapportages snel gereed zullen zijn. Juni is ook de maand van de festivals en open dagen. Hade Rijvers was met de promotiekraam aanwezig op het Schaapscheerdersfeest, het Waterfestival in Loosdrecht, de open dag van het Vogelhospitaal en het Midzomer Natuurfestival in Bussum. Zo worden onze vereniging en ons werk bekend gemaakt. Gelukkig hoeft Hade het niet alleen te doen en assisteren verschillende leden haar regelmatig.

Heel positief is ook de financiële steun die wij van verschillende kanten ontvingen. De leden van de Rabobank Noord Gooiland hebben gekozen voor een bijdrage voor een zwaluwentil. Met een cheque van € 5.000 (!) is het al bijna mogelijk om nog een tweede til te plaatsen. Proficiat voor de Zwaluwenkring Huizen. Ook de deelnemers aan de Zomergroetloop (om 5 uur 's ochtends op 2 juni) kozen een VWG-project voor de hieraan verbonden natuurprijs: de Roofvogelwerkgroep krijgt € 900 voor een nieuwe klimuitrusting. In juli en augustus is er een korte periode zonder excursies of lezingen, maar eind augustus start het nieuwe seizoen alweer. Ik wens u allen een goede zomer toe en hoop u na de vakantie weer te ontmoeten bij de VWG-activiteiten.

Rien Rense, voorzitter

Van de redactie

Voor u ligt het zomernummer van De Korhaan, met een uitgebreid verslag van de plaatsing van een zwaluwentil in Huizen. De inzet van Mieke Pieren en Peter Jan Senteur van de Zwaluwenkring Huizen is niet voor niets geweest. Een tweede til volgt mogelijk.

Fernand Jager heeft zijn taak als coördinator van de tuinvogeltellingen neergelegd en dat vonden wij een reden om hem te interviewen. Carla van Lingen had een gesprek met hem.

Omdat er op sommige pagina's nog wat ruimte was heb ik als bladvulling een paar foto's van Roelof Molenaar geplaatst. Zelf heb ik geen voorraad vogelfoto's om uit te putten; ik heb daar echter wel behoefte aan. Ondanks het feit dat ik zelf geen enkele aspiratie heb om te fotograferen, heb ik me voorgenomen om toch maar te starten met de aanleg van een vogelfotoarchief. Dat archief komt er, zoals u begrijpt, dus niet met eigen foto's, maar misschien wel met uw hulp. Fotografeert u af en toe en is het resultaat daarvan een mooie, gekke of bijzondere vogelfoto, dan zou ik het zeer op prijs stellen als u mij die stuurt, zodat ik die kan opslaan en voor De Korhaan gebruiken bij artikelen zonder foto of zomaar als bladvulling. Natuurlijk wordt de naam van de fotograaf altijd vermeld.

De strip Kor Haan van Ronald Sinoo die in het aprilnummer niet afgedrukt werd - de drukker gebruikte per abuis de Word-versie in plaats van het pdf-bestand - vindt u nu in dit nummer. Van de drukker ontving de Vogelwerkgroep een financiële tegemoetkoming voor deze slordigheid. U vindt de strip op de laatste pagina.

Ik wens u een mooie zomer.

Hillie Hepp

Voerbak

Vanaf de eerste week van mei was het ruim twee weken feest in de voortuin. De daar hangende nestkast was na twee jaar onbewoond te zijn geweest opnieuw bezet. Buurman kon niet nalaten daar een opmerking over te maken. Hij heeft al enkele decennia een kast hangen, die nog nooit bewoond is geweest. Bij mij was het vanaf het moment dat ik naast hem kwam wonen, nu ook al weer een hele tijd geleden, meteen raak met een koolmezenpaar. Op de hierboven vermelde jaren na is er altijd in gebroed. Aan alle eisen die de Koolmezen stellen wordt echter ook voldaan in buurman zijn tuin. Laten we het er maar op houden, dat het geluk altijd met de domme is. Het was hard werken voor de beide oudervogels. Ze vlogen vooral af en aan met rupsjes die zij, afgaand op de frequentie waarmee dit gebeurde, uit de onmiddellijke omgeving haalden. Onderzoek heeft uitgewezen dat het aantal voerbeurten kan variëren van 330 tot 600 keren per dag. Er is vastgesteld dat bij koolmeesbroedsels vanaf de geboorte van de jongen gemiddeld 3 gram oplopend tot 75 gram voedsel op dag 12 wordt genuttigd. Koolmezen vliegen na ongeveer achttien dagen uit. Tel uit je winst met mezen als natuurlijke insectenbestrijders en grote aantallen nestkasten in de vroeger veel voorkomende productiebossen. In tijden dat bij de vroegere Ministeries van Landbouw nog in termen van nuts- en prutsdieren werd gedacht zaten de insectenetende mezen al op rozen. Eigenlijk is een nestkast gewoon een voerbak waarin de jongen, die dit door piepen kenbaar maken, op hun wenken bediend worden. Het geluid was niet alleen een signaal voor pa of ma. Buurkatten liepen kwijlend rond bij zoveel lekkers en een ervan ondernam zelfs pogingen tot een soort inbraak. Geattendeerd door de alarmerende Koolmezen leidde dit bij mij tot een emotionele reactie, gevolgd door een verjaagactie.

Zinloos, want je kunt niet de hele dag voor waakhond spelen. Bovendien is het de katten niet kwalijk te nemen. Het zijn gedomesticeerde roofdieren met jachtinstinct in hun genen. De

naar schatting twee miljoen katten alleen al die 's nachts op pad gaan schijnen jaarlijks in ons land minimaal zo'n tachtig miljoen prooien te bemachtigen. Hun baasjes moeten ze binnen houden; katten horen niet dag en nacht buiten te lopen struinen. Bindt de kat de bel aan! Dan hebben we het nog niet over natuurlijke vijanden gehad. Eksters, Gaaïen en andere belagers eisen in de broedtijd ook hun tol, maar krijgen pas later een kans, wanneer de jongen net zijn uitgevlogen. Geduld is een schone zaak moet de Ekster gedacht hebben die vanaf de dakrand van de garage de nestkast in de gaten hield.

Wanneer er geen gevaar was landde het koolmeesmannetje of -vrouwje eerst op het garagedak, 'controleerde' of de ander niet aan het voeren was en dook naar het toegangspad bij de voordeur. Vervolgens steeg de vogel bijna verticaal op in de richting van het nestholte. Af en toe wachtte het vrouwje na de voederbeurt met trillende vleugeltjes op een boomtak op het mannetje. Bedelgedrag dat lijkt op het gedrag wat jonge vogels vertonen.

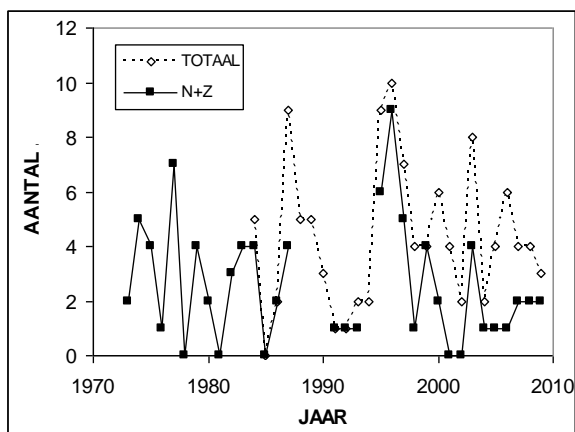
Na het uitvliegen was er opluchting. Dit broedsel had het gered. Wat een investering om de koolmeesbevolking op peil te houden! Dit met in het achterhoofd de wetenschap dat van de jongen na een jaar nog slechts een derde in leven is.

Penlijster

Het voorkomen van de Koekoek in de westelijke Eempolders

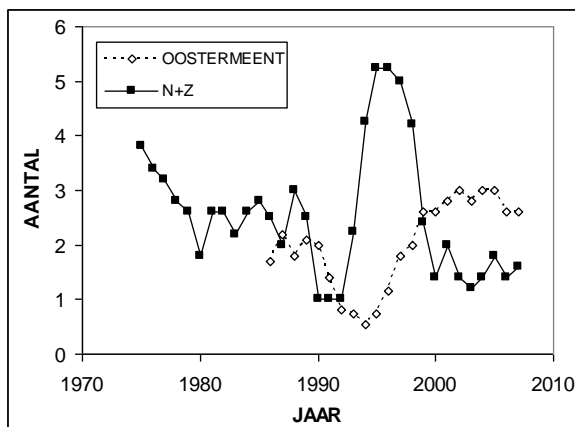
Dit jaar heeft de avifaunavergadering de Koekoek uitgekozen als vogel van het jaar. De afgelopen jaren werd deze titel toegekend aan soorten die zo weinig in de Eempolders gezien worden dat het niet zinvol was om een verhaal te publiceren over hun voorkomen in dat gebied. Voor de Koekoek ligt dat anders, ieder jaar zien of vooral horen wij er wel een aantal. Het zijn er overigens ook weer niet zoveel, het recordaantal staat op 10 waarnemingen in 1996.

Jan Mooij

Figuur 1. Totaal aantal getelde Koekoeken per jaar. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de stippellijn de totale aantallen.

We zien dat de aantallen van jaar tot jaar sterk wisselen, wat het moeilijk maakt om trends te ontdekken. Daarom heb ik in figuur 2 het lopende gemiddelde over telkens vijf jaar van dezelfde getallen genomen. Daarbij zijn het oude telgebied (Noord en Zuid) en de Oostermeent apart vermeld.

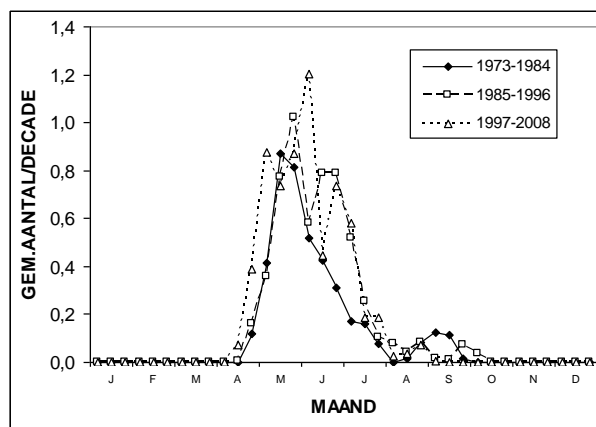

Figuur 2. Vijfjarig lopend gemiddelde van de gegevens uit figuur 1.

Opvallend zijn een dip net na 1990 en een piek in de jaren daarna. Het is natuurlijk wel zo dat die

piek er indrukwekkend uitziet, maar de aantallen zijn klein en toevallige variaties kunnen daardoor vrij grote uitslagen geven. Statistisch lijkt de piek significant, maar hij kan in principe veroorzaakt zijn doordat er een paar jaar één Koekoek rondvlog die wat luider was dan normaal. De hoge aantallen in de oorspronkelijke telgebieden voor 1990 en de lage aantallen vanaf 2000 hebben betrekking op een flink aantal jaren en lijken daarom wel degelijk reëel. Dat wijst er op dat de Koekoek in deze gebieden is afgenomen.

In de Oostermeent blijkt het omgekeerde het geval. Hier zijn de aantallen juist toegenomen. Gemiddeld zijn de aantallen hier tegenwoordig zelfs hoger dan in de rest van het gebied. De oppervlakte van de Oostermeent is minder dan een tiende van de het totale getelde oppervlak. De dichtheid in de Oostermeent is dus veel hoger.

Figuur 2. Gemiddeld aantal Koekoeken per decade voor drie periodes van twaalf jaar.

De verdeling over het jaar is zoals verwacht. In april zien we de eerste Koekoeken, na juli is een waarneming bijzonder. Het valt op dat de piek in de eerste twaalf jaar lager lijkt dan later. Bij nadere analyse blijkt dat dit vooral komt doordat pas vanaf 1984 in de Oostermeent geteld wordt. In de Oostermeent blijken relatief meer Koekoeken

in juni en juli waargenomen te worden dan in de rest van het gebied.

Koekoek

foto: internet

Zoals bekend leggen Koekoeken hun eieren in de nesten van andere vogels. De vogels waarbij dit gebeurt worden waardvogels genoemd. Iedere vrouwtjeskoekoek legt haar eieren in de nesten van één soort. Haar eieren zijn wat tekening betreft ook aangepast aan de eieren van die soort. Als waardvogels worden in Nederland vooral Heggenmus, Kleine Karekiet, Graspieper, Witte Kwikstaart en Rietzanger genoemd. De waarschijnlijkste kandidaten voor de Eempolders

lijken Kleine Karekiet, Witte Kwikstaart en Graspieper. Voor deze soorten geldt dat in de broedtijd de Graspieper in alle deelgebieden is afgenomen, de Witte Kwikstaart overal is toegenomen en de Kleine Karekiet is toegenomen in de Oostermeent en gelijk gebleven in de rest van het gebied. Het lijkt daarom waarschijnlijk dat in de Oostermeent, waar de Koekoek is toegenomen, de waardvogel de Kleine Karekiet is. In de rest van het gebied zou de Graspieper de belangrijkste waardvogel kunnen zijn, maar het is natuurlijk ook mogelijk dat het daar gaat om dezelfde Koekoeken die in de Oostermeent rondvliegen.

Een andere voorwaarde voor de aanwezigheid van Koekoeken is natuurlijk de aanwezigheid van voedsel. Dat bestaat hoofdzakelijk uit rupsen, en vooral harige rupsen. Over de verspreiding daarvan in de Eempolders is mij niets bekend, maar het zou best kunnen zijn dat die in de rietzones meer voorkomen. Ook het later in het jaar voorkomen van Koekoeken in de Oostermeent zou verklaard kunnen worden als er in het riet langer geschikte rupsen zouden voorkomen. Een aanwijzing daarvoor zou kunnen zijn dat in de omgeving van het Gooi Koekoeken vooral in moerasgebieden talrijk zijn.

Referenties

Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J., 2001. Algemene en schaarse Vogels van Nederland. (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht

Jonkers, D.A., Kole, R.A. & Taapken, J. (red.) 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum

Contributiebetaling

Sinds kort ben ik, Egbert Leijdekker, penningmeester van de Vogelwerkgroep en sterk onder de indruk van alle activiteiten binnen deze vereniging.

Op dit moment heeft circa 30% van de leden de contributie voor 2010 nog niet betaald. Als bestuur van de vereniging proberen wij de contributie zo laag mogelijk te houden, maar wij hebben, zoals de meeste verenigingen, deze inkomsten uiteraard hard nodig.

Het versturen van aanmaningen is weer een extra kostenpost en niet in de laatste plaats erg veel onnodig veel werk voor Trudie Kroon die onze ledenadministratie verzorgt.

De praktijk van de afgelopen jaren heeft ons geleerd dat veel leden ook na de aanmaning de contributie niet betalen en, omdat onze ledenadministratie helaas (nog) niet beschikt over e-mailadressen, moet Trudie die leden dan telefonisch gaan benaderen. Natuurlijk realiseer ik mij dat het tegenwoordig financieel lastige tijden kunnen zijn voor sommigen, maar toch wil ik iedereen dringend verzoeken het lidmaatschap op tijd te betalen.

Egbert Leijdekker

Uniek tuinvogelonderzoek

Vogels kijken doe je met je oren. Dat geldt niet voor Fernand Jager. Zijn oren waren al nooit zijn beste vrienden, maar de laatste jaren gaat het nog resterende gehoor rap achteruit. Al vele jaren redigeert hij de gegevens van het tuinvogelonderzoek, hij analyseert de veranderingen die er plaatsvinden en probeert er een antwoord op te vinden. Nu is hij bezig met zijn laatste klus: het verwerken van de tuinvogeltellingen van 2008.

Carla van Lingen

Laatbloeier

Jager: “Ik ben een late vogel. Mijn passie voor vogels begon toen ik bijna gepensioneerd was. Er was altijd wel een latente belangstelling aanwezig. Per slot van rekening studeerde ik biologie, zij het dat ik de chemische en fysiologische kant uit ben gegaan. Ik genoot van mijn dagelijkse fietstochten naar mijn werk in Weesp die door een mooi vogelrijk gebied voerden. Een vogelminnende collega gaf me het laatste zetje. Hij zorgde er voor dat mijn enthousiasme voor vogels zodanig werd geprikkeld dat ik uiteindelijk lid werd van de Vogelwerkgroep.”

Op excursie gaat Fernand niet meer. De leeftijd gaat tellen en dan wordt het fysiek wat moeilijker. Tachtig jaar geleden werd hij geboren, zo vertrouwt hij me toe. Zijn lievelingsvogel? De Groene Specht. “Spechten vind ik geweldig. Neem die Groene met zijn prachtige bijna tropische kleuren. En ik kan hem horen,” grinnikt Jager.

Rietzanger

foto: Roelof Molenaar

“Met Rietzangers heb ik het moeilijker; die lijken allemaal op elkaar. Ze zingen misschien wel mooi, maar dat is aan mij niet besteed en dan mis je toch een heleboel. Ik kon al slecht horen toen ik met vogelen begon, maar dat is later erger

geworden. Kijken naar vogels doe ik echt alleen met mijn ogen. Ik heb nog geprobeerd de cursus Vogelherkenning te volgen, maar na een paar keer heb ik het opgegeven, want dat had geen zin. Het geluid van de Roodborst hoor ik niet meer. Ekster, Zanglijster, Merel en Gaai vallen nog net binnen mijn bereik. Ik vind het wel jammer, maar als je iets niet hoort mis je het ook niet. Het gezang van een Roodborst of Zwartkop kan ik niet meer oproepen.”

Grafieken maken geen geluid

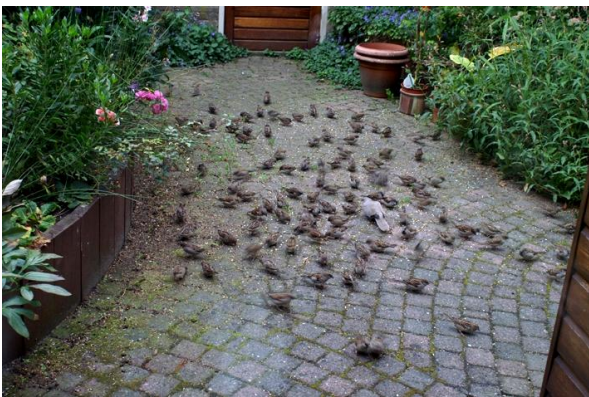
Zijn slechte gehoor verhinderde Fernand Jager niet om actief bezig te zijn bij de Vogelwerkgroep. Hij is een man van grafieken en tabellen dus al snel werkte hij samen met Dick Jonkers bij de verwerking van de gegevens van de tuinvogeltellingen. “Tabellen en grafieken bekijken, conclusies trekken, daar ben ik goed in want dat was vroeger gewoon mijn werk. Je krijgt een heleboel getallen en die moet je verwerken. Er komt een beetje wiskunde bij kijken. Dick is in 1992 met het tuinvogelonderzoek begonnen. Vier jaar later heb ik mijn eerste verslag gemaakt en in 2005 nam ik het over.”

Vogels tellen

Aan het tuinvogelonderzoek doen 34 leden van de Vogelwerkgroep mee (inclusief Fernand Jager die gemiddeld tussen de 6 en de 15 soorten scoort). Er haken soms tuinvogeltellers af en er komen nieuwe bij. Alle deelnemers krijgen voor elk kwartaal een formulier waarop wekelijks van elke vogelsoort het hoogst waargenomen aantal moet worden genoteerd. De gegevens worden per seizoen verwerkt en komen uiteindelijk in een jaarverslag terecht. De eerste bladzijden van het verslag geven een beeld van het percentage tuinen waarin bepaalde vogelsoorten voorkomen vanaf 1992 tot en met 2008 (2009 is in de productie). De Winterkoning bijvoorbeeld kwam in de lente van 1992 in 5% van de tuinen voor. In 2008 was hij (ook in de lente) in 46% van de tuinen

gesignaleerd. De Boomkruiper steeg in dezelfde periode van 0% naar 16%. De laatste bladzijden laten zien welke vogels er in een week zijn gespot in de deelnemende tuinen. De Winterkoning is in de winter (week 12) in 16 tuinen gezien, in week 22 komt hij slechts in 7 tuinen voor.

Jager: “We hebben geleerd om het aantal soorten per week bij te houden. Dat zegt iets over de vogelrijkdom in de tuinen. Uit de tellingen blijkt dat in de loop van de jaren de tuinen die meedoen vogelrijker worden. Ik denk dat het komt, omdat mensen met een kleine tuin sneller afhaken. Die zeggen, ach er is bij mij niets te zien. Mensen met een mooie grote tuin doen dat niet zo gauw. Jager is gefascineerd door getallen.

Huismussen

foto: G. v.d. Poel

“Mussen nemen bijvoorbeeld in de tabellen een hele eigen plaats in. Het blijkt dat alle soorten meegroeien met de vogelrijkdom in de tuinen, behalve de Huismussen. In hele vogelrijke tuinen komen ze praktisch niet voor. Hoe kan dat? Ik vroeg me ook af waarom ik tijdens het broedseizoen een toename zag van de Huismus en ze na het broedseizoen ineens waren verdwenen. De verklaring hiervoor was eenvoudig: als ze jongen hebben zwermen ze uit om voedsel te zoeken. Dan worden ze ook gezien in tuinen waar ze niet broeden. Als het broedseizoen achter de rug is verdwijnen ze daar weer uit. Ook hebben we gekeken of het aantal Sperwers in de tuinen toe is genomen.

Er was een theorie dat Sperwers het moeilijk hebben, omdat ze door de Havik naar de tuinen verdreven worden, maar daar heb ik geen bewijs voor gevonden. Bovendien hebben wij slechts rond de dertig deelnemers.

In Engeland kun je door het grote aantal deelnemers makkelijker conclusies trekken.”

Tuinvogelonderzoek uniek

Het tuinvogelonderzoek van de Vogelwerkgroep Het Gooi e.o. is uniek omdat er jaarrond dagelijks vogels worden geteld. In Engeland vindt hetzelfde onderzoek plaats op landelijke schaal met zo'n 16.000 deelnemers. Hier moet iedereen die meedoet 12 pond betalen. Zo'n bedrag is volgens Fernand Jager een stok achter de deur. “Iedereen die betaalt denkt: nu moet ik het ook nauwkeurig bijhouden. Hier maak je mee dat iemand zich aanmeldt en na korte tijd weer afmeldt. Voor een kleine club als de onze, waar mensen contributie betalen, is dit Engelse voorbeeld geen optie. Maar stel dat SOVON deze continue telling landelijk zou oppakken dan zou ik een kleine bijdrage geen slecht idee vinden.” Aan de deelnemende tuinen worden geen eisen gesteld. De afmeting van de tuin is niet van belang. Jager: “Ik heb er altijd voor gepleit om ook kleine tuinen te laten meedoen, want daar zie je de dynamiek van de zomer en de winter veel beter. In grote oude tuinen zijn vogels als Roodborst en Vink het hele jaar aanwezig, omdat ze er ook broeden. In kleine tuinen zijn veel soorten alleen wintergasten.”

Vink

Bron: internet

Fernand Jager is nu bezig met zijn laatste verslag. Zijn opvolger is geregeld; Egbert Leijdekker neemt het over. En dan, als het verslag van 2009 klaar is?

“Er zijn nog zoveel zaken die ik zou willen doen. Hier in de buurt is een aantal kleine plasjes waar microscopisch kleine wieren in leven. Die zou ik wel eens onder de microscoop willen leggen.”

De zwaluwentil en hoe het zoover gekomen is

Lang niet iedereen is content wanneer Huiszwaluwen aan zijn huis nestelen, want de uitwerpselen van hun jongen kunnen overlast veroorzaken. In Huizen ontstonden daardoor problemen die geleid hebben tot de plaatsing van een huiszwaluwentil. Tegen de til zijn kunstnesten gemonteerd en daarnaast kunnen Huiszwaluwen er zelf nesten tegenaan bouwen. Hieronder het relaas van een beschermingsactie die tot de bouw heeft geleid van de eerste zwaluwentil in het Gooi.

Mieke Pieren-Olijhoek & Peter Jan Senteur

Voorgeschiedenis

In 2007 is woningbouwvereniging de Alliantie begonnen met het renoveren van het appartementengebouw aan de Zomerkade in Huizen. In de jaren daarvoor hebben daar tientallen paartjes Huiszwaluwen gebroed.

De Alliantie heeft het hele gebouw zodanig onder handen genomen dat de vogels er geen onderdak meer konden vinden. Door het Zwaluwadviesbureau zijn zij erop gewezen dat ze in overtreding waren. Als geste hebben ze 16 kunstkommetjes met poeppvangbakjes opgehangen onder de plekken waar voorheen Huiszwaluwen zelf hun nesten bouwden. Wat ze echter niet gedaan hebben is de bewoners informeren over deze maatregel. Zo kon het gebeuren dat er bewoners met een kunstnestje opgezadeld werden, terwijl ze zelf altijd de vogels hadden geweerd bij hun woning. Tijdens het broedseizoen 2008 werd duidelijk dat dit dus niet ging werken. Wij constateerden dat er nesten volgepropt werden met de meest gekke materialen. Halverwege het broedseizoen hebben we er de volgende troep uitgehaald: een binnenband van een fiets, lappen stof, onderbroeken, plastic zakken en aluminiumfolie. We hebben toen de Algemene Inspectiedienst (AID) van LNV gebeld en een van hun mensen is met de bewoners gaan praten die

materiaal hadden gestopt in de nesten. Jammer genoeg bleek dat hij hen juist een wapen in handen had gegeven, want hij heeft hen uitgelegd dat je wel mag voorkomen dat er vogels gaan broeden, maar ze niet mag verstoren als ze al aan het nestelen zijn! Vervolgens hebben wij een mooie informatiefolder en een enquêteformulier bij alle bewoners in de bus gedaan en aangekondigd dat we twee weken later op zaterdag bij hen aan zouden bellen om te vragen hoe ze tegenover de vogels stonden. Zo gezegd zo gedaan. We hebben een aantal pittige en een aantal prettige gesprekken gehad met als uitkomst dat er vier bewoners pertinent tegen de vogels bleken te zijn; vier tolereerden ze en acht waren blij met de Huiszwaluwen. Niet helemaal slecht zou je dus zeggen. Aan het einde van dat broedseizoen bleek echter dat er in slechts vier kunstnesten met succes was gebroed. Vier waren er leeg en vier opnieuw volgepropt met rotzooi. Helaas vonden we in een van de nesten achter de aluminiumfolie die er in gestopt was een dode vogel met resten van eitjes. Hierop hebben we de politie gebeld en is er een proces-verbaal opgemaakt. Tot op heden hebben we daar echter niets meer van vernomen. Of het dus tot vervolging is gekomen of tot een boete heeft geleid weten we niet. Zo ging het dus niet goed komen met de Huiszwaluwen op de Zomerkade.

Zwaluwentil voor behoud

Dick Jonkers kwam met het idee om een Zwaluwenkring op te richten. Die werd in januari 2009 een feit. Aan de kring namen deel: Dick Jonkers, Roel Huizenga, Anco Driessen, Peter Jan Senteur en Mieke Pieren-Olijhoek. Peter Jan zou contactpersoon worden. Als eerste doel hebben we ons toen gesteld om een zwaluwentil te realiseren aan de Zomerkade in Huizen. Er was inmiddels contact met Martine Dubois uit Biddinghuizen die al zo'n til had geregeld in haar woonwijk. Zodoende wisten we wel hoe te

handelen. Als eerste moest er een bouwvergunning komen. Na een aantal gesprekken met de heer Reilink van de gemeente Huizen werd een aanvraag ingediend. Ook hadden Peter Jan en ik een leuk gesprek met Petra van Hartkamp, de wethouder die over die zaken gaat. Tot onze grote verrassing kwam er in mei dat jaar al toestemming voor de bouw van een zwaluwentil op de door ons gekozen plek bij het surfstrand. Dat betekende dat we meteen door konden gaan met het regelen van de financiering. We wisten dat zo'n til zeker € 5000 ging kosten. Die wetenschap resulteerde in een aanvraag om financiële ondersteuning bij de Rabobank en bij het Prins Bernhard Cultuurfonds. Ook stuurden we brieven met verzoek om sponsoring naar 40 ondernemers in Huizen. Ondertussen had het broedseizoen van 2009 maar één paartje Huiszwaluwen opgeleverd in de kunstnesten. De aanvraag bij de Rabobank voor ondersteuning van dit project werd afgewezen en van de ondernemers hoorden we helemaal niets. Het werd februari en maart 2010 en de tijd begon danig te dringen. De zwaluwen waren al weer onderweg en nog hadden we geen til! Inmiddels hadden we wel een bedrag van de Alliantie ontvangen en een toezegging van € 1000 van Vogelbescherming Nederland. Het begin was er dus.

Goed nieuws

Toen kwam er plotseling heel goed nieuws. Onze aanvraag bij het Cultuurfonds zou gehonoreerd worden. De hele zaak kwam in een stroomversnelling en we zochten weer contact met twee mogelijke leveranciers van zwaluwtilen. Op dezelfde dag dat we in Swifterbant gingen praten met de firma Salverda kwam er een telefoontje van Harry Talen uit Meppel. Hij had een til beschikbaar voor ons!!

Het was precies de til die we wilden hebben. De versnelling ging nu in de hoogste stand. Er werd

vergaderd en de taken werden verdeeld. Er moest een persbericht gemaakt worden en een informatiebord. De wethouder moest gevraagd worden om de opening te verrichten, de datum van opening hing o.a. daar van af. Tegelijkertijd was er intensief contact met Talen en met de gemeente Huizen want wie ging de til plaatsen als die geleverd werd? Wat kwam daar veel bij kijken. Chemische ankers, een Stelconplaat, een kraanwagen, rijplaten. Het ging niet alleen meer om de zwaluwtil. Ook moesten we op de locatie alles voor elkaar krijgen. Gelukkig bleek dat we gebruik mochten maken van het clubhuis van de surfclub.

Er werd geluid geregeld, koffie, koek en presentjes voor deze en gene. Het was héééél spannend allemaal. Zou de til wel op tijd komen en lukte de plaatsing wel? Ik (Mieke) werd thuis gesignaleerd met soms wel twee telefoons tegelijk aan mijn oren. Alles draaide om de til en 's nachts vlogen de zwaluwen rondjes in mijn hoofd. Eindelijk, op 23 april, om 14.00 uur was de vrachtwagen uit Meppel daar.

Toen bleek dat de paal precies paste op de vooraf door de mannen van Vreeswijk en Koebrugge gemonteerde voet. Pffff, halsbrekende toeren werden uitgevoerd om het dak op de paal te monteren en toen stond hij daar.

De eerste zwaluwentil van het Gooi was een feit!

Onthulling

Hoe open je een zwaluwentil? Dick kwam met het idee een papieren zwaluw af te laten dalen vanuit de til. Het werd een papieren zwaluw gemaakt door Carmen Jansen, die jaren knutseljuf is geweest. Die ging langs een draad omhoog ging naar de til. Bertus van de Brink heeft daarvoor nog gevaarlijke toeren uitgehaald op een ladder bij de bevestiging van die draad. Dankzij de zeer snelle medewerking van Ed Hazebroek de illustrator en Marieke Hemmers, vormgeefster van Marek Reclame in Huizen was ook het informatiebord op tijd klaar. Helaas kon het nog niet op de paal gemonteerd worden; daar heeft Roel Huizenga nog heel wat inspanningen voor verricht. Later kwam dat toch nog goed. Het bord is nu ook te bewonderen bij de til.

Op 24 april 2010 was het zover; om 10.00 stond de koffie klaar in bij de voor deze gelegenheid tot vogelclubhuis omgetoverde gebouwtje van de surfclub. Hade Rijvers was er met de kraam, onze memoblokjes met Huiszwaluwen erop waren op het laatste moment klaar en werden door Peter Jan opgehaald bij de drukker.

De mensen van de surfclub hadden slingers opgehangen. Alle ingrediënten voor een feestelijke dag waren aanwezig. Carla van Lingen

(met Joost Huijsing van Vroege Vogels) kwam om het geheel op een leuke wijze aan elkaar te praten. Zij deed dat o.a. door een soort quiz ,met natuurlijk vragen over zwaluwen, te doen met de aanwezigen. Ook interviewde zij Dick Jonkers over zwaluwen, zodat iedereen meteen weer een stuk wijzer was. Want wie weet dat er maar liefst 70 soorten zwaluwen zijn?

Peter Jan Senteur en wethouder mw P. van Hartskamp

De wethouder gaf in haar praatje toe niet veel over zwaluwen te weten maar er wel een paar bij haar huis te hebben zitten. Welke soort, dat wist ze niet, waarop Roel Huizenga en Bertus van den Brink hun kans grepen en haar een cursus Vogelherkenning aanboden.

Nadat er de nodige mensen bedankt waren voor al hun inspanningen rondom de til, gingen we met zijn allen naar de til om daar, met de hulp van de wethouder, die prachtige papieren Huiszwaluw als eerste vogel op de til te zien afvliegen. De champagnekurk knalde uit de fles en iedereen was blij en gelukkig.

Mieke Pieren (midden) aan het woord tijdens de opening

De hele gebeurtenis heeft ook flinke belangstelling van de media gekregen. We waren te horen in Vroege Vogels en op radio Noord-

Holland en 6FM. Ook diverse kranten hebben wat over de onthulling geschreven.

De wethouder trekt aan de touwtjes; Carla van Lingen en Dick Jonkers kijken toe

Nu hopen we maar dat ook de Huiszwaluwen gelukkig gaan worden met onze til! Vooralsnog zien we ze wel geregeld in de buurt rondvliegen, maar is er nog niet een in de kunstnesten gegaan. Dat zal echter een kwestie van tijd zijn. Er zijn al genoeg bewoonde tillen in het land, dus het gaat goed komen.

Nog geen lid van de VWG; misschien later?

De Zwaluwenkring Huizen is trots op het resultaat. De volgende til staat gepland in het havengebied van Huizen. We hopen dat we die daar samen met de projectontwikkelaar kunnen realiseren. De eerste financiën daarvoor zijn beschikbaar. De aanvraag om financiële ondersteuning bij de Rabobank voor de bouw van die zwaluwtil werd wel gehonoreerd. Op 15 juni waren we samen met nog 17 andere organisaties bijeen bij de Rabobank in Huizen om een cheque in ontvangst te nemen. Tot onze verrassing stond er op die cheque het geweldige bedrag van VIJFDUIZEND EURO! Iedereen die op het Zwaluwentilproject gestemd heeft heel hartelijk bedankt! Nu kan ook het plan doorgaan om een zwaluwtil bij de Oude Haven van Huizen te plaatsen. Hiervoor is al contact met de projectontwikkelaar.

Mieke Pieren, Peter Jan Senteur en Jack Jansen

Ook hebben we aandacht voor de problemen van de Boerenzwaluwen in de haven. Die hebben daar doordat er houten steigers vervangen worden door steigers met kunststof geen nestmogelijkheid meer. Er is dus nog genoeg werk aan de winkel. Hierbij een oproep aan de leden van de Vogelwerkgroep om zich aan te melden als lid van de zwaluwenkring, want vele handen maken licht werk. Tijdens de hele actie rondom de eerste til hadden we echt te weinig handen!!

De redactie ontving naast het schriftelijk verslag een uitvoerige fotoreportage van de plaatsing (60 foto's), gemaakt door Peter Jan Senteur. De foto's van de opening zijn gemaakt door zijn zoon.

De nieuwe provinciale broedvogelatlas komt er aan!

Sinds 2006 is er door veel vogelaars in de provincie Noord-Holland hard gewerkt aan de totstandkoming van een geheel nieuwe broedvogelatlas. Een standaardwerk waarin alle broedvogels worden beschreven. Een aantal vrijwilligers uit de regio Gooi en Vechtstreek heeft hieraan een bijdrage geleverd. Hoe is dat verlopen?

Jelle Harder

Een
nieuwe atlas
van de
Noord-Hollandse
broedvogels
op komst!

Begin 2005 is bij Landschap Noord-Holland het idee ontstaan om over enkele diergroepen een complete provinciale atlas te maken. Al snel was duidelijk dat een verspreidingsatlas van de broedvogels een goede keuze zou zijn. Duidelijk was ook dat voor deze taak vele vrijwilligers nodig zouden zijn voor het uitgebreide veldwerk. Het was dus voor de hand liggend dat voor de uitvoering van dit plan de samenwerking werd gezocht met alle vogelwerkgroepen in geheel Noord-Holland. Deze werkgroepen hebben zich in de provincie verenigd in de SVN (Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland).

Eerder had de SVN samen met de provincie een soortgelijke broedvogelatlas van Noord-Holland

uitgebracht. Dat was in 1990. Nu 20 jaar later, bij het 30-jarig bestaan van de SVN, zal er op de Noord-Hollandse Natuurdag van 11 december een nieuwe atlas verschijnen.

Nieuwe atlas nodig?

Aanvankelijk was er bij een enkele werkgroep wat scepsis over de noodzaak van deze atlas. Immers in 2002 was er toch al de landelijke atlas van SOVON? Gelukkig zagen de critici al snel de meerwaarde in van een nieuwe atlas. Het SOVON-product gaf een beeld van atlasblokken ter grootte van 5x5 km. De nieuwe atlas is echter 25 maal zo nauwkeurig door de inventarisatie van blokken van 1x1 km. Dat geeft heel veel nieuwe en actuele informatie.

Voor dit atlasproject werd als doel gesteld er achter te komen welke soorten in elk vak voorkomen als broedvogel. Een kwalitatieve inventarisatie van de soorten. Het ging er niet om elke individuele vogel in een vak te tellen, dat zou onhaalbaar zijn.

In de soortbeschrijvingen ligt de nadruk op het huidige voorkomen; een verspreidingskaart zal dat illustreren. Daarnaast is bijvoorbeeld een vergelijking getrokken met de eerdere resultaten uit 1990. Is de soort vooruit gegaan, achteruit of constant gebleven? En ook, welke nieuwe ontwikkelingen zijn er te zien?

Een heel nuttig nevendoeel was meer mensen aan het inventariseren te krijgen. Een goede kans voor kennisoverdracht. Veel vogelwerkgroepen hebben hiervan gebruik gemaakt, het bleek een grote meerwaarde. In de gehele provincie hebben uiteindelijk vanaf het begin van de inventarisatie in 2006 ongeveer 440 vogeltellers meegewerkt. Een geweldig resultaat.

Positie vogelwerkgroep

Het was teleurstellend dat enkele mensen binnen onze Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken in 2006 de noodzaak van een nieuwe atlas niet zagen zitten waardoor besloten werd niet mee te doen aan dit project. De Vogelwerkgroep was daarmee

de enige werkgroep die verstek liet gaan binnen de SVN. De Roofvogelwerkgroep en de IJsvogelwerkgroep, beide onderdeel van onze vogelwerkgroep, zegden wel direct hun medewerking toe en stelden jaarlijks hun gegevens beschikbaar. Uiteindelijk besloot het bestuur van de Vogelwerkgroep in maart 2009 alsnog mee te doen aan het werk voor de atlas. Helaas was dat te laat. Het leverde niets extra's meer op.

Resultaten

Om het Gooi en de Vechtstreek niet als een lege witte vlek in de atlas te laten verschijnen kreeg ik vanuit Landschap Noord-Holland in 2007 de gelegenheid individuele vogelaars te benaderen die wel bereid waren hun steentje bij te dragen aan het veldwerk. Met vereende inspanning is daarna veel tot stand gebracht. Van de in totaal 267 kilometerhokken in ons werkgebied zijn er 215 volledig onderzocht, 29 onvolledig, van 22 zijn er alleen losse waarnemingen en van 1 hok is niets bekend. Verspreid over de jaren zijn in 2006: 1, 2007: 82, 2008: 57 en in 2009: 46 kilometerhokken geïnventariseerd. Van Loosdrecht ontbraken recente gegevens van o.a. de Waterleidingplas en de Loenderveensche Plas. Als aanvulling hierop is een provinciale inventarisatie van 29 kilometerhokken uit 2003 meegeteld. De meeste km-hokken zijn geïnventariseerd door Fred van Klaveren. Hij onderzocht 38 hokken (!), op de voet gevolgd door Cees Scharringa die 37 hokken bekeek. Opmerkelijk voor iemand die hiervoor steeds helemaal vanuit Heiloo in het Gooi kwam inventariseren. Eigenlijk ook wel beschamend voor onze Vogelwerkgroep met zoveel honderden leden dat we dat niet zelf konden doen....

Zelf heb ik 17 kilometerhokken kunnen inventariseren. Dat vond ik een leuke ervaring, je komt dan ook altijd op mooie onbekende plekken en ontdekt soorten op verrassende plaatsen. Fred van Klaveren vertelde een jaar geleden enthousiast soortgelijke ervaringen te hebben gehad.

Uiteindelijk hebben 16 vogelaars uit deze regio in totaal ruim 700 uur besteed aan het inventariseren van een of meer vakken. Van enkele andere mensen werden losse waarnemingen verkregen. Over de echte resultaten van alle onderzoeken kan ik helaas niets zeggen. De redactie van de nieuwe atlas heeft uiteraard als eerste het recht hiervan melding te doen. Dat gebeurt op 11 december dit jaar. Maar het is duidelijk dat alle geïnteresseerden erg benieuwd zijn naar het aantal broedvogelsoorten in Noord-Holland. Of, waar liggen de kilometerhokken met de meeste broedvogelsoorten. Liggen die in het Gooi, waar toch een grote variatie aan biotopen is? Hoe verhoudt onze regio zich ten opzichte van andere gebieden in de provincie? Welke zeldzame soorten zijn er nog en waar?

Medewerkers

Het is wel duidelijk, zonder de tellingen en aanvullingen van een aantal vogelaars was het Gooi en de Vechtstreek een witte vlek gebleven. Veel dank daarom aan: Freek Beffers, Jan Bos, Jeroen Brandjes, Gees Brouwer, Anco Driessen, Jelle Harder, Ronald Hofmeester, Dick Jonkers, Fred van Klaveren, Harry de Klein, Rob Kloosterman, Olaf Langendorff, Lenny Langerveld, Arda van der Lee, Hans van Oosterhout, Loes en Paul van der Poel, Dirk Prop, Hans de Ronde, Roofvogelwerkgroep het Gooi, Bart Siebelink, Kees Scharringa, Anja Schuitema, Frits Stoekenbroek en de IJsvogelwerkgroep Gooi en Vechtstreek.

Atlas bestellen?

Van de Vogelwerkgroep heeft u eerder een folder ontvangen als aankondiging van de broedvogel-atlas. Daarop is te lezen hoe u deze atlas met 400 pagina's kunt bestellen. Die informatie staat ook op: www.vogelwerkgroepennh.nl/inteken.html Thuis gestuurd kost het boekwerk € 24,- en afgehaald bij de vogelwerkgroep € 19,50. Op de site kunt u ook zien welke vogelsoorten (ca. 25) nog een sponsor zoeken.

MIDDAGEENDEN

*De eenden slapen graag
Als niemand naar ze kijkt
Slaap bij uitnemendheid*

*Zij dommelen en bidden
hun oog staat even uit
het midden van hun hoofd*

Chr. J. van Geel

Uit: Verzamelde Gedichten, G.A. van Oorschot 1997

Vogels voelen

Lenny Langerveld

Vogelen is als het kijken naar vuurwerk. Uit alle macht probeer je wat je ziet in je op te nemen en zo intens mogelijk te beleven. Want je weet: binnen een paar seconden is het weer afgelopen. Dan zijn - in het geval van het vuurwerk - al die lichtgevende fonteinen, uiteenspattende bloemen en kronkelige banen van helwit licht, niet meer dan een herinnering. Fotograferen heeft nauwelijks zin, je moet een foto in je hoofd maken. Klik, klik, klik.

Hetzelfde is het met vogelen. Genieten. Nu. Want over een paar seconden is het waarschijnlijk weer voorbij. En dan moet je maar weer afwachten wanneer de volgende flierefluiter bereid is om een paar seconden in jouw gezichtsveld neer te strijken. Die vluchtigheid is natuurlijk wel eens jammer, maar over het algemeen bevat het me prima, moet ik zeggen. Ik zie tal van voordelen. Je hoeft vogels bijvoorbeeld niet te verzorgen en ook niet op te voeren. Ze redden het prima zonder jou en dat vind ik een groot pluspunt. Een hond is heel wat bewerkelijker.

Desalniettemin vraag ik me ook regelmatig af: ben ik wel goed bezig? Is het niet een beetje raar, dat ik zo graag naar vogels kijk, maar er in al die vier of vijf jaren dat ik vogel, nog nooit één vastgehouden heb? Ik heb een vermoeden hoe vogels voelen. Ik denk dat ze heel bottig voelen. En vettig zacht vanwege veertjes die onder je handen opeens niets voor lijken te stellen. Maar zeker weten doe ik het niet.

Stiekem nam ik me voor daar dit jaar verandering in te brengen. Dit moest het jaar van de gevoelde vogel worden. Daar waren wel wat voorwaarden aan verbonden. De gevoelde vogel moest nog in leven zijn, bijvoorbeeld. Ik wilde liever geen zieltogend hoopje ellende dat in mijn verbijsterde en onhandige handen z'n laatste adem zou

uitblazen. Ik wilde uiteraard ook niet dat ik 't beestje ernstig in gevaar zou brengen met mijn egocentrisch verlangen. Dan nog maar een jaartje langer wachten.

De maanden verstreken en er diende zich geen enkele gelegenheid aan om een vogel te voelen. Tot vorige week. Hanneke Sevink belde dat Harry naar 'mijn' buizerdnest zou gaan klimmen en of ik daar bij wilde zijn. Ja natuurlijk wilde ik daarbij zijn! Opeens was daar een unieke kans dat mijn eerste gevoelde vogel een buizerdjong zou zijn!

Dagelijks fiets ik door het bos tussen Hilversum en Baarn naar mijn werk. Ik had een keer langs mijn neus weg tegen Hanneke Sevink gezegd, dat ik best onderweg wat nesten kon controleren, ik kwam er tenslotte toch langs. En zo kreeg ik een buizerdnest en een haviknest onder mijn hoede. Ik vond het een hele verantwoordelijkheid, dat wel. Bovendien stuitte ik op praktische bezwaren waar ik in mijn overmoed niet aan had gedacht. Een argeloze voorbijganger zou wekelijks het volgende tafereel hebben kunnen aanschouwen: een soortement van zakenvrouw van middelbare leeftijd komt angefietst over het ruiterspad. Ze zet haar fiets tegen een boom, pakt haar laptotas in de ene hand, aktetas in de andere, en wankelt op hoge hakken, zwikkend en schuivend, pontificaal het bos in. Als ze denkt dat ze uit het zicht is, verstopt ze de kantoortassen onder het struikgewas, en wiebelt ze verder, zich vastklampend aan de lariksen en lijsterbessen. Een tafereel waar een thrillerschrijver goed mee uit de voeten zou kunnen.

Maar goed, de nesten gecheckt en op een gegeven moment klodders witte kalk gezien. Dat betekende dat we kraamkamers hadden.

Op een doordeweekse avond klimt Harry in de kaarsrechte boom en pakt het jong uit het nest. Er waren een paar weken geleden drie eieren geteld, desalniettemin zit er maar één jong in het nest. In een canvas boodschappentas zakt het naar de grond. Het is een bijzonder monter jong dat uit de tas tevoorschijn komt. Wollig grijs, met een halo van rechtopstaande haartjes op zijn kop. Hanneke pakt het aan, weegt het, meet de vleugels en geeft 't een ring aan z'n poten. Het jong is stoïcijns, onverschrokken. Heldere blik, geen spoortje angst.

Als Hanneke klaar is, krijg ik 'm in mijn handen. Yes!! Ik wist het wel. Bottig, met veren die verdwijnen onder de druk van je vingers. Grijs dons, gele snavel, gele poten en tot mijn verbazing, een heuse tong. De vleugelpennen zijn nog onaf en de bloedspoen voelen als een stevige visgraat. Hij heeft een stevig, bomvol kropje onder z'n snavel. We hebben hem bij de avondmaaltijd gestoord, daarvan getuigt ook het bloederige konijnenpootje dat mee naar beneden is gekomen. Ik probeer me te concentreren. Want ik weet, over een paar seconden is het weer voorbij. Dan verdwijnt ie de hoogte in, terug naar z'n eigen nest. Als wegstervend vuurwerk aan een nachtelijke hemel.

Buizerd

Foto: Roelof Molenaar

Mutaties Ledenbestand

Nieuwe Leden

Mw . W. Schoeman-v. Rijn	Oude Renbaan 7	1261 VS	Blaricum	035-53361483	G
Mw . T.V. Beek	Bijenmeent 89	1218 GG	Hilversum	035-6914710	G
Mw. M. van der Heijden	Adri Piecklaan 14	3739 LH	Holl. Rading	035-5771991	G
Mw. A.P.M. Eggenkamp	Bijenmeent 16	1218 GB	Hilversum	035-6851098	G
H.V. Rennes	Godelindedwarsstraat 35	1402 WN	Bussum	06-27120247	G
T. Grollé	Pijpestrootje 33	3755 WE	Eemnes	06-22693160	G
J. Vissers	Eem 52	1273 PJ	Huizen	035-5268061	G
P.G.A. Pronk	Gr.Willem De Oudelaan 52	1412 AV	Naarden	035-6949738	G
J.J.H. Smit	Meerstraat 22	1411 BH	Naarden	06-13443831	G
R. Kes	Middelgronden 251	1274 BL	Huizen	035-8889356	G
Mw . J. Visser	Tweede Molenweg 32	1261 HC	Blaricum	035-5311986	G

Adreswijzigingen

G.J.A. Kuitenbrouwer	Postweg 29	3769 BV	Soesterberg	06-26518312	G
Nou Magazin Library C/O Sovon	Po Box 6521	6503 GA	Nijmegen		
J.G.J. Westendorp	V.K.V.Veenlaan 79	1224 LX	Hilversum	035-6423268	G
A.M. Westendorp-Tollenaars	V.K.V.Veenlaan 79	1224 LX	Hilversum	035-6423268	H
E. Slabbekoorn	Huizerweg 114-B	1402 AJ	Bussum	035-6216298	G

Bedankt

Twentse Vogelwerkgroep	Saffierstraat 7	7548 CC	Enschede		
H.J. Hendriks	Bachlaan 1	1411 JB	Naarden		
Mw . S. de Vries	Vroedschap 26	1412 NW	Naarden		
P.T.M.V. Neerijnen	Oude Amersfoortseweg 275	1212 AE	Hilversum		
Mw. M. Wilmering	V.D.Palmkade 188	1051 RK	Amsterdam		
A. Stoker	Mr.J.C.Buhrmannlaan 29	1244 PE	Ankeveen		
Mw. G. Torsing	Mr.J.C.Buhrmannlaan 29	1244 PE	Ankeveen		

Fuut

Foto: Roelof Molenaar

Kraamvisite

Hoera! Het is een tweeling!

Ik voel me een gelukkige vader als ik ze zie. U bent hopelijk niet teleurgesteld als het over vogels blijkt te gaan.....

Joost Huijsing

Hoe sociaal zijn vogels eigenlijk? Groepsgedrag is er genoeg, er zijn voorbeelden te over waar dieren aan rouwverwerking lijken te doen. Ik heb wel eens een dode merelman op het wegdek zien liggen waar een vrouwtje op af kwam en bij bleef zitten. Echte biologen doen dit soort sentiment af met 'antropomorf gelul'! Je zou geen menselijke gedragingen moeten willen herkennen in de avifauna. Maar toch....

Zondag 20 juni, de laatste dag van de lente, werd een vogelvraag in Vroege Vogels op de radio beantwoord door Marjo van der Lelie, redacteur van het Gierzwaluwbulletin. Dit was de vraag: *"Bij twee nesten van Gierzwaluwen zien we weer een verschijnsel, dat wij kraamvisite noemen. Nadat een nest is bezet en er waarschijnlijk jongen zijn, zien we een aantal keren per dag een hele zwerm Gierzwaluwen om het nest cirkelen. Ze hangen even aan de muur, ze scheren er langs. Weten jullie daar iets meer van?"*

Zou het niet mooi zijn als bevriende Gierzwaluwen langs vliegen om felicitaties over te brengen en misschien een beschuit-met-muisjes als dank te ontvangen? Het antwoord was een beetje ontzunderend.

"Het is geen kraambezoek, maar het zijn jongeren op zoek naar een eigen woning. Twee jaar na hun geboorte keren jonge Gierzwaluwen terug naar Nederland. Dan gaan ze op zoek naar een plek waar ze een eigen gezin kunnen stichten. Dit doen ze door vaak in groepen veelvuldig bij nestkasten rond te hangen en langs te vliegen. Ze maken lawaai, hangen aan de muur, nemen eens een kijkje binnen om te zien of er iets vrij is. Als er al een paartje huist, eventueel met jongen, wordt er van binnen teruggeschreeuwd: 'Wegwezen, wij zitten hier al!' en gaat de zoektocht verder. Hierbij oefenen de jonge dieren ook hun technische kunsten: aanvliegen, door een gaatje duiken, muurtje hangen, etc."

"Als een zwaluwstelletje eenmaal een eigen woning gevonden heeft, bezetten zij die en huizen

erin tot ze de reis naar het zuiden weer ondernemen. Eind april van het volgend jaar keren zij dan weer terug om pas dan jongen te krijgen." Vertelde Marjo van der Lelie.

Jammer dan. Geen kraamvisite. Behalve als je zelf gierzwaluwkasten aan je muur hebt hangen en er een camera in hebt aangebracht. Ik ben zo'n gelukkige en twee jaar lang hebben bezoekers van beleefdelente.nl met me mee kunnen genieten. Dag en nacht kijken naar het intieme leven van *Apus apus* is fascinerend. Diezelfde 20^e juni keek ik het nest in van een van m'n bewoonde gierzwaluwnesten. Aandoenlijk lijken de twee jonkies recht de camera in te kijken. Ze zullen toch niet in de gaten hebben dat ik ze in deze intieme situatie begluur? (Roept daar weer iemand iets over antropomorfisme?)

Het is dan maar eenrichtingsverkeercontact dat ik met 'mijn' gierzwaluwkuikentjes heb, maar het voelt toch als kraamvisite. Omdat je zo mooi mee kan leven met het gezin. Pa en ma waren vroeg dit voorjaar; ik ga er voor het gemak maar even vanuit dat het de afgelopen jaren steeds hetzelfde stel was dat kast 1 bezet. Vanaf 2 mei, een paar weken na de komst van de Gierzwaluwen in Hilversum, hebben ze de vertrouwde plek in hun kast ingenomen. Omdat ik in mei op vakantie was heb ik niet kunnen noteren wanneer de eieren gelegd zijn, maar dat valt mogelijk wel te berekenen. De broedduur na het leggen is volgens de boeken 18-20 dagen.

Op zaterdag 5 juni (Wereldmilieudag!) zie ik de twee jongen voor het eerst. Ik heb ook wel eens drie jongen in het nest gehad, maar twee is een mooi gemiddelde. De ouders zijn beide buiten op insectenjacht. De oogjes van de twee kale kleintjes lijken nog helemaal dicht. Onwennig schuiven ze tegen elkaar, toch wel even onwennig na de rust binnenin het ei. Die eieren zullen dus omstreeks 15 mei gelegd zijn. Op diezelfde manier valt nu al te berekenen hoe lang ik nog van het beeld van de jongen zal kunnen genieten, want gemiddeld 42 dagen nadat ze het ei hebben

verlaten zullen ze (als alles maar goed gaat) ook het veilige nest verlaten. Het groeiproces gaat ongelooflijk snel: binnen anderhalve maand van kwetsbare, blinde, naakte jonkies tot vogels die uiterlijk nauwelijks meer verschillen van hun volwassen ouders.

Half juli zullen ze dus vertrekken voor een vlucht die volgens de deskundigen twee jaar gaat duren. Vanaf het moment dat ze mijn (sorry: hún) Hilversumse kast uitvliegen komen ze tot mei 2012 nooit meer op de grond. Eten, slapen, reizen.... alles doen ze vliegend. Ze kunnen niet eens op de grond landen, omdat ze dan niet meer op kunnen vliegen! Geen andere vogel doet het ze na, Gierzwaluwen zijn de vogelste aller vogels. Pas als ze oud genoeg zijn om te beginnen aan de

voortplanting zullen ze een plekje met vaste grond zoeken. Hopelijk in een van mijn andere kasten. Er hangen er nu vier. Van de twee met Big Broeder-camera's weet ik zeker dat ze bewoond zijn, bij nummer drie wordt volgens mijn buurman, die er beter zicht op heeft, ook vaak in en uit gevlogen. En kast drie is deze zomer gekraakt door een kudde hommels, waarschijnlijk boomhommels.

Vogelbescherming Nederland heeft de laatste jaren voor andere soorten gekozen in het project Beleef de Lente, dus via het web zijn mijn Gierzwaluwen niet meer te bekijken, maar wie van u nog eens langs wil komen op kraamvisite is uiteraard welkom.

PS Neemt u zelf beschuit met muisjes mee, onze voorraad van 2010 is al op.

Zomer

*Het ontbreekt de zomer aan niets.
Weegbree, dovenetel, hondsdrif, duizendschoon.*

*In de dikke ochtend de zeilende molens,
Een wolk als een uier aan de koe van de hemel.*

*De rivier rolt zich op in het holst van de middag,
Reigers in spiegels geschreven, betoverde lijsters*

*In het open paleis van de bomen,
Zoelte, overdaad, zouthout,*

*De roep van de koekoek
Tegen het boek van de zon.*

*Cees Nooteboom, uit "Bitterzoet",
De Arbeiderspers, 2000*

Verslag excursie Zouweboezem/Vijfheerenlanden

De Zouweboezem is het kleinst beschermde vogelgebied van Nederland. Het ligt tussen Lexmond en Ameide. Vanaf de dijk langs de Lek ga je linksaf naar beneden de Boezemweg in. Na 200 m. houdt de weg op en kun je de auto parkeren.

Wies Borst

Met Antje van Slooten en Izaak Hilhorst vertrokken we op 5 april met ongeveer 15 personen vanaf de parkeerplaats. Rijdend over de Lekdijk hadden wij al genoten van het uitzicht en de bloeiende fruitbomen. Nu werden wij op het wandelpad begroet door een Putter.

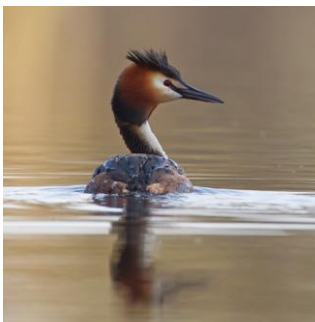
Hoewel we nog maar een klein stukje hadden gelopen kwamen we al ogen en oren tekort, zoveel bedrijvigheid was er in de rietstrook langs het water.

Rietzanger

De Rietzanger was duidelijk niet alleen, zong uit volle borst en poseerde uitgebreid voor de fotografen. Ook de Rietgors en Grasmus lieten zich zien en horen, terwijl het geluid van de Snor en Bosrietzanger ons vergezelde op de wandeling naar het

kijkscherm. De Bruine Kiekendief en de Groene Specht werden waargenomen en de Grote Bonte Specht werd gehoord. Bij het begin van het vlonderpad naar het scherm zagen we mogelijke broedeilandjes voor de Zwarte Stern. Deze vogel werd echter alleen maar in de lucht waargenomen. Ook het Visdiefje werd gezien.

Fuut

Het vogelkijkscherm vereiste wat rek- en strekoefeningen, maar bood een prachtig zicht op de plas met o.a. Fuut, Kuifeend, Lepelaar,

Wintertaling, Zomertaling. Na de koffiepauze maakten we plaats voor een ander groepje vogelaars.

We liepen terug over het vlonderpad en vervolgden onze wandeling.

Purperreiger

Rechts, aan de andere kant van het water, is een bosgebied dat de Purperreiger herbergt.

Meerdere keren

is er een overgevlogen. Ook de Aalscholver werd gezien.

Links van het wandelpad bood een kijkhutje met infopanelen uitzicht op grasland met Grutto en Tureluur.

Bij de waterwipmolen - de oorspronkelijke molen is in 1997 afgebrand maar herbouwd - gingen we linksaf over het bruggetje en verder over een griendje en graslanden met veel braamstruiken. Hier zou de Braamsluiper heel even zijn gezien. Nog een koffiestop in het grasland waar in een waterplasje een sliert eendenparen hun jongen showden.

Wij kwamen weer uit tegenover het vlonderpad en gingen rechtsaf, terug via het wandelpad, dat inmiddels erg in trek bleek te zijn, naar de parkeerplaats.

Hier troffen we als toetje nog een groepje Putters aan. Het was een zeer geslaagde ochtendexcursie in een mooi afwisselend

gebied.

Putter

Foto's: Roelof Molenaar

Op pad in Voornes duinen: vijf vogelaars, honderd soorten

In het weekend van Big Day is er weinig belangstelling voor de excursie naar het Voornes Duin en het Quackjeswater. Geheel ten onrechte, de vijf deelnemers beleven hun eigen Big Day: honderd soorten op één dag. Met dank aan de IJsvogel...blauwe schicht die op de terugweg zo vriendelijk was het honderdtal compleet te maken.

Lenny Langerveld

Een van de leuke bijkomstigheden van vogels kijken is, dat het je naar de mooiste plekken van Nederland brengt. Een onderdompeling in natuur en landschapsschoon. Die luxe is je niet gegund als je gaat vogelen in het Voornes Duin. Is het daarom dat slechts een handjevol mensen zich verzamelt bij slag De Stormvogel op deze vroege, nog nevelig-koude zaterdagochtend? Misschien wel. De autorit alleen al is een ware beproeving voor de verweerde Gooise natuurliefhebber. Eerst worstel je je door de troosteloze rafelranden van Rotterdam, om daarna in het armageddon van de Europoort en Rozenburg te belanden: De eeuwig brandende fakkels van de petrochemische industrie. Opslagtanks, loodsen, kantoren, futuristische buizenstelsels. Het is het landschap van mijn jeugd. Ik viel in slaap bij het geruststellende gelige schijnsel van de eeuwige vlam dat door de gordijnen van mijn kinderkamer scheen. Dus ik sta hier wel, samen met excursieleider Erik Hans van Stigt Thans en Frank van de Weijer en doorzetter Carel de Vink en een vriendin uit Rotterdam.

Maar op deze duinpan hoef je je geen illusies te maken wat natuurschoon betreft. Je kunt kiezen, dat wel. Kijk je naar rechts, dan kijk je de Maasvlakte recht in z'n grijnzende smoel. Bergen kolen, rookpluimen, uitstoot van wie weet wat. Hoogspanningsmasten en voorbijrazende vrachtwagens.

Kraanvogels, strak in het gelid

De metershoge kranen kunnen met een beetje fantasie voor vogels doorgaan. Dreigende 'Kraanvogels', strak in het gelid. Lekker vogelen met deze immense dwaalgasten: het is onmogelijk om ze over het hoofd te zien, ze blijven roerloos staan en hun namen staan op de zijkant van de grof-gestaalde lijven geschreven: Boskalis, Ardea... Maar alla, waarom makkelijk doen als het ook moeilijk kan? We kiezen voor links. De dag kan beginnen. Het Oostvoornse meer is het gat dat ontstond, toen de Maasvlakte opgespoten moest worden. Het water is brak en het is een geliefd oord voor beginnende sportduikers en allerhande andere recreatie.

Oostvoornse meer

Op een dam in het water staat een visser tot aan zijn knieën in de ochtendnevel. We staan aan de noordkant van het meer, eerst bij slag De Stormvogel. Genoeg te zien: Een vlucht Regenwulpen, Kluten, de Kleine Zilverreiger, Visdiefjes, Bergeenden, Oeverloperptjes, een Witte Kwikstaart, Fitissen, Grasmussen. Canadese Gans, Scholekster, Kuifeenden, Knobbelzwanen, een Sprinkhaanzanger, Zwartkopmeeuw en een Groenpootruiter die met z'n lange snavel topzwaar lijkt te zijn. De watervogels zien we dubbel; ze worden strak gespiegeld in het rimpelloze water.

Vanaf de derde slag - Baardman - lopen we richting Noordzee over een langgerekt pad naar vogelhut *De Bonte Piet*. Door de duinen zijn we uit het zicht van de Maasvlakte en kun je je gemakkelijk op een Waddeneiland wanen. Zelfs de witte wieken van de Eneco windmolen kunnen die waan niet aantasten. We lopen door stekelig helmgras, in een landschap van meidoorns, sleedoorns, fluitenkruid, hondsdrif. Witte en rode duinrozen en de allereerste vlierbloesems van het jaar. Op een houten wand zit een St. Jacobsvlinder zijn vleugels op te pompen. We laten hem eerbiedig met rust.

Vorbij het Oostvoornse Meer, aan de kust

Twee vogels begeleiden ons op dit kilometerlange pad onafgebroken: de Nachtegaal die we niet te zien krijgen maar de hele dag horen en de Braamsluiper die ook wel het kleppermannetje wordt genoemd, zo leer ik van Frank van de Weijer. We zien hem goed zitten in de top van een struik. Maar ze zijn lang niet de enigen. Hier is beslist een vogelfeestje aan de gang, met veel genodigden: De Puttertjes, grootmoeder Slechtvalk, neef Blauwborst, de kleine Kneutjes en fiere achterneven Fitis. Een Bosrietzanger, Goudvinken, Boomvalk, Bruine Kiekendief, Zilverplevier, Rosse Grutto's, Lepelaars, Nijlganzen, Tureluurs... en dit zijn dan allen nog maar de vogels, want er is blijkbaar ook iets voor de vlinders georganiseerd. St. Jacobsvlinders, Daggpauwoogje, Atalanta, Klein Koolwitje en Bont Zandoogje beleven hun eigen doldwaze voorjaarsdag.

Maasvlakte

Halverwege de dag keren we het Oostvoornse Meer de rug toe, halen we diep adem en rijden we de Maasvlakte op. Erik Hans die hier eind jaren '90 bij toeval belandde en sindsdien regelmatig terugkeert, weet dat er ook zomaar tussen de loodsen en kolenoverslag vogels kunnen zitten. En ja, we zijn nog geen honderd meter op de Maasvlakte of we worden al beloond met een Patrijs, Kieviten, Aalscholvers, een Kleine Plevier, een Eider, een Rouwkwikstaart en Tapuit complementeren het geheel. We vinden ze in braakliggende stukjes land en bij een crossterrein waar kleuters op mini-motoren brommen en zoemen als zelfvoldane muggen op een lome zomeravond.

Quackjeswater

Is de dag nu klaar? Welnee. Quackjeswater staat immers nog op het programma. Ik was wel eens

eerder met Erik Hans op pad geweest en toen was het me ook al opgevallen: bij Erik Hans krijg je drie excursies voor de prijs van één.

Verder weer, al maar verder. Het oude land op. De natte duinvalleien van het Quackjeswater zijn een unicum in Nederland. Het zijn jonge, springlevende duinen, onwaarschijnlijk rijk aan planten en dieren. Je vindt er duinkommen vol orchideeën en meer dan de helft van alle wilde planten van Nederland. En alsof dat nog niet genoeg is: tweederde van alle Nederlandse broedvogelsoorten broedt hier, waaronder de Nachtegaal. Het zijn indrukwekkende cijfers, maar de duinen overtuigen ook wel zonder al die cijfers. Het is sprookjesachtig. Een duinlandschap als een kathedraal. De bomen buigen zich boven je hoofd majestueus naar elkaar toe als gewelfde zuilen. Zonlicht laten ze maar mondjesmaat toe. Duindoorn en sleedoorn nemen de lambrisering tot borsthoogte aan weerszijden voor hun rekening. Onderweg zien en horen we nog de nodige bosvogels die we tot dan toe gemist hadden. We horen aan het steeds luider wordend gezang, geknars, geroep en gejubel op de achtergrond al van verre dat we het Quackjeswater naderen, een duinmeer uit de 17^e eeuw met vochtige elzen en een wilgenbroekbos eromheen.

De duinen bij Quackjeswater

Dit was de eerste plek waar de Kleine Zilverreiger in Nederland ging broeden. Vandaag de dag brengen vooral Lepelaars, Aalscholvers en eenden er hun jongen groot, al laat ook de Kleine Zilverreiger zich niet onbetuigd. Het is een waar watervogelspektakel, met de Geoorde Fuut, Meerkoet, Dodaars, Slobeenden, Kuifeenden en Krakeenden.

Nieuwe natuur

Zo, klaar, het was een geweldige dag. Vergeet het maar. Erik Hans heeft naast de Provinciale weg

bij Rockanje vanuit z'n ooghoeken twee net aangelegde natuurwingsgebieden gezien. Midden in de polder worden een paar weilanden omgeturnd in drassig land. Het is een spectaculair gebiedje. Kluten broeden er middenin de wei, samen met Kieviten en Grutto's. De Bonte Strandloper scharrelt genoeglijk rond, net als de Kleine Plevier, Gele Kwikstaart en Temminck's Strandloper. De nacht valt bijkans en we hebben 99 soorten in het vizier gehad. 99 soorten, dit was een hoogstpersoonlijke, eigenhandig uit de grond gestampte Big Day! We gaan naar huis, tevreden

met het resultaat, beetje jammer wel dat we er geen honderd van kunnen maken. En dan, in het laatste daglicht, schiet er een blauwe flits over de A15 bij Schiedam. Bingo! Een IJsvogeltje. Gejuich in de auto. Honderd soorten gezien. Althans, de mannen. Ik heb er helaas wel wat gemist, moet ik eerlijkheidshalve opbiechten. Ik was wel eens te laat, of te vroeg, of teveel naar rechts, of even aan de andere kant. En soms lag ik in het zonnetje met m'n ogen dicht de vogels in mijn hoofd te tellen. Maar die doen niet mee, heb ik begrepen.

*De lijst met alle honderd soorten is in bezit van Erik Hans van Stigt Thans. Op aanvraag leverbaar.

Foto's: Lenny Langerveld

Illustratie: Carel de Vink.

Twée verslagen van de Big Day (13 mei)

Team 1

Het is inmiddels 5 uur 's middags als we bij Oud Naarden uitkijken over het Gooimeer. Waar het meer, zoals Carla *Wie en waarin?* vorig jaar al schreef, in 2009 wit zag van de schuimkoppen door de harde wind, ziet het hele meer nu zwart van de zwaluwen. Voornamelijk Gierzwaluwen, duizenden, zo niet tienduizenden. Allemaal druk aan het foerageren boven het Gooimeer met in hun midden enkele Boeren- en Huiszwaluwen. Indrukwekkende aantallen zwaluwen zo boven het meer; de stevige wind is er debet aan. Het zijn niet de eerste groepen zwaluwen die we deze dag zien, maar wel de meest indrukwekkende en daarom tijd voor contemplatie.

Hans van Oosterhout

De wekker ging vroeg vanmorgen, al om 03.15 uur. Om 4.00 uur stond ik voor de deur, met een tas vol proviand, mijn optische apparatuur, een uitermate belangrijke thermoskan koffie, vol goede moed en wilde verwachtingen. Toen ook Marijn, Christian en Frank gearriveerd waren, kon de Big Day 2010 beginnen. Het startschot werd gegeven door een zingende Roodborst in de tuin van de burens. Het was losgebarsten, op weg richting de grootste uithoeken van het Gooi, het Vechtplassengebied en de Eempolders, ons werkgebied.

Eerste doel was een Ransuil, die in het verleden erg plaatstrouw bleek, maar vanmorgen geen zin had om te roepen. Het miezerde al de hele nacht en dat deed de ochtendactiviteiten van de vogels geen goed. Ook de Kerkuil wilde niet meewerken op Einde Gooi, dus het begin ging wat stroefjes. Gelukkig, op de terugweg richting Loosdrecht kwam de Ransuil toch nog mooi voor ons langs gevlogen en ging even later zelfs even in een kale boom zitten, zodat zijn silhouet mooi afstak tegen de nog donkere lucht. In deze vroegte een groep vol beladen fietsers was kennelijk een vreemd gezicht, want een das die ons pad kruiste koos onverwijd het hazenpad.

Langzaam kwam het ochtendkoor op gang, terwijl wij onze tocht door het altijd saaie Loosdrecht voortzetten.

Wilde Eend, Kievit, Spreeuw, Huismus volgden. Op deze dag telden zelfs de meeste algemene vogels mee, en konden ze later zelfs van levensbelang ?????? blijken te zijn. Bij aankomst op de Lambertszkade, om 05.57 uur, stond de teller op 23. Het bleef sprokkelen door het weer met miezerende regen en de flinke wind. Gelukkig

gaf de hut op de Lambertszkade een 'boost' aan onze verwachtingen.

Geoorde Fuut

Foto: Paul v.d. Poel

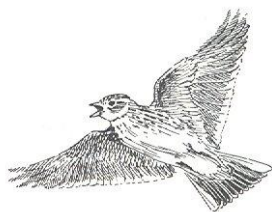
Grote Karekiet, Geoorde Fuut, Bruine Kiekendief, Krooneenden, overtrekkende Kemphanen, Koekoek, IJsvogel en een kakofonie aan rietvogels bracht de teller uiteindelijk op 53. We waren goed op weg en de dag die voor ons lag was nog lang, heel lang. Op de Lambertszkade verschenen de eerste groepen Gierzwaluwen en toen al waren we onder de indruk van de hoeveelheden. In de hut zat tegen een paal een vermoeide Gierzwaluw, die dankzij onze hulp weer het vrije luchtruim kon kiezen en zich kon voegen bij zijn ontelbare soortgenoten.

De Horstermeer stond als volgende stop op ons programma, een programma waar we al weken, zo niet maanden mee bezig waren. Het 'finetunen' van de route wordt ieder jaar een grotere uitdaging, veilig stellen van soorten is belangrijk om het record dat in 2005 op 139 is gezet, enigszins te kunnen benaderen. Onderweg zagen we de eerste Ooievaar en de enige Boomvalk van de dag, alsook een meevallertje, de Sperwer, een

soort die in de voorbije jaren nogal eens tot frustraties kon leiden. De Horstermeer zelf was dit jaar voor het eerst in onze route opgenomen en stelde gelukkig niet teleur. De Spotvogel wilde niet zingen vanwege de wind, maar Tapuit, Roodborsttapuit, Kneu, Nachtegaal, Blauwborst, Bosrietzanger en Sprinkhaanzanger deden allen hun best om door ons op de lijst gezet te kunnen worden. Om 8.20 uur verlieten we de Horstermeer, met de teller op 79.

Daarna was het in volle vaart richting het Spanderswoud voor de bosvogels. Fluiters zongen dat het een lieve lust was.

De Bonte Vliegenvanger liet ook niet lang op zich wachten en ook de wat algemenere soorten als mezen, Boomklever, Boomkruiper en Grote Bonte Specht waren eenvoudig te vinden. Goudvinken bleken dit jaar makkelijk, we zagen er meerdere; ook deze soort heeft niet alle jaren onze lijst gehaald. De eerste klappen begonnen te vallen. Het nest van de Raven, waar twee dagen geleden nog bedelende jongen waren gehoord, bleef angstvallig stil. Waarschijnlijk waren de jongen ook dit jaar weer ten prooi gevallen aan de plaatselijke Havik. Ook het nest van de Zwarte Specht bleek in de afgelopen week verlaten. En hoe we ook zochten, de Zwarte Mees leek wel uitgestorven in het Gooi. Het zou onze grootste misser van de dag worden. Ook Groene en Kleine Bonte Specht wilden niet roepen, de laatste zelfs niet in zijn territorium waar hij al weken druk aan het roepen was. Maar ook dat maakt een Big Day spannend, missers laten maar al te zeer blijken dat hoe goed de voorbereiding ook is, vogels altijd onvoorspelbaar gedrag blijven vertonen. Enigszins teleurgesteld bereikten we om 10.19 uur de Dodaarzen van de Natuurbrug, die gelukkig wel acte de présence gaven. Via de Natuurbrug liep de route dwars over de heidevelden richting 't Bluk en ondanks de aanhoudende miezerregen en de harde wind, bleven de soorten nog binnendruppelen.

Boomleeuwerik

Er zong welgeteld één Boomleeuwerik op de hei en één Veldleeuwerik, maar beide waren zij

belangrijke soorten voor ons doel. Zo bereikten wij om 11.33 uur de Lieberg, met de teller op 96 soorten.

De Lieberg bracht, zoals gehoopt, een zingende Iberische Tjiftjaf, in de week daarvoor door Rombout gevonden. Andere vogelaars die op de vogel af waren gekomen reageerden onthutst toen wij op onze ijzeren rossen aan kwamen scheuren, enkele seconden naar de vogel luisterden en terstond weer doorfietsten. De dagen ervoor hadden wij al uren genoten van de vogel, op deze dag telde niet de schoonheid van zijn zang, maar het turfje op onze lijst, hoe banaal dit ook moge klinken. De Vuurgoudhaan om de hoek bleek een trouwe zanger, we hoefden bijna niet te stoppen met onze fietsen en om 11.45 uur scoorden we dan eindelijk onze 100e soort: een Havik boven de A1.

Havik

Foto: Wanja Krah (internet)

Onderweg naar de Eempolders werd iedere naaldboom verwachtingsvol beluisterd, zou hier dan wellicht een verdwaalde Zwarte Mees zitten? Maar helaas, ook hier waren ze uitgestorven. De Eempolders brachten ons vele steltlopers, maar geen onverwachte. De Ringmussen bij het gemaal waren druk bezig voedsel te zoeken voor hun jongen en bespaarden ons een tocht naar de Groeve Oostermeent. Om 14.06 uur werd dan ook al de vogelkijkhut aan het Eemmeer bereikt.

Helaas was het vrouwtje Topper van de afgelopen weken niet te vinden. Wel zwom er een man Zomertaling rond, een vertegenwoordiger van soort die dit jaar erg moeilijk bleek waar te nemen. Wij hadden die al op de lijst met 'Mogelijk' geplaatst, terwijl hij al jaren onder de kolom 'Waarschijnlijk' meedeed in ons voorwerk. Ook een man Pijlstaart liet zich zien vanuit de hut. Daarna via het talud, langs de A27 naar onze meest belovende plek, met uitzicht over de Natte Hond, de groep nieuwe eilandjes ten oosten van de Stichtse Brug. Hier bleken gelukkig wel leuke steltlopers te zitten. Naast grote groepen Bontbekplevieren zaten hier een Steenloper, drie Drieteenstrandlopers, twee Kanoeten, een groep Wulpen, maar ook soorten als Kolgans (een lang

verblijvend paartje, waarvan de vrouw een gebroken vleugel heeft) en een Pontische Meeuw.

Om 16.29 bracht een zingende Cetti's Zanger bij de Huizerpier, de teller op 123. Het begon er nu om te spannen. Het vaste mannetje Eider hebben we toen niet kunnen vinden en ook de Zwartkopmeeuwen van de Huizerhoef, bleken onvindbaar. Het ontbreken van deze soort mocht de sfeer niet verzieken, want er lag nog een heel stuk Gooi voor ons. En zo bleek dat missers ook nog goed gemaakt konden worden toen om 17.30 uur de bevrijdende roep van een Zwarte Specht op Oud Naarden, een inloper bleek. Het was tijd om aan warm eten te gaan denken en via een toevallige Braamsluiper kwamen we aan bij onze vaste snackbar in Naarden, waar naast de vette hap, vooral koffie werd genuttigd. Tijd voor spoedberaad, het was later dan voorzien en in de afgelopen dagen was al gebleken dat de Roeken van Muiden hun kolonie hadden verlaten.

Braamsluiper

Foto: M. Kotiuk, internet

Besloten werd om het stuk tot aan de Hollandse Brug en Muiden te laten vallen en ons vooral op het Naardermeer te storten. Zo werd om 19.37 uur soort 126 bijgeschreven, een Matkop op een van de meest betrouwbare plekken bij de Machine van het Naardermeer. Langzaam drong het besef door dat het record niet gehaald ging worden, maar dat een tweede plaats er nog wel in zat. Eindelijk vlogen er twee Stormmeeuwen voorbij, waar we lang naar hebben moeten zoeken. Zwartkopmeeuwen kwamen ineens massaal uit de

lucht vallen en dat betekende soort 129 voor ons. In de Heintjesrak en Broekerpolder zat zelfs een enorme groep Zwartkopmeeuwen te zitten, een gaaf gezicht!

Om 20.18 uur bereiken we de Bovenmeent waar een Snor (130) ons al toezong. Een Regenwulp (131) kwam binnenvallen, maar de Waterral werd helaas slechts door twee van ons gehoord en mocht dus niet op de lijst. Een overvliegende Havik deed de plaatselijke Watersnippen (132) in paniek opvliegen. Het begon nu toch snel te schemeren, dus op naar onze vaste plek voor baltsende Houtsnippen. Moesten we daar in voorgaande jaren soms een half uur op wachten, jankend en gillend van de enorme hoeveelheden knutten op de plek, dit jaar vloog er al een vogel binnen een minuut langs (133).

Ook de Kerkuil van de Ondermeent bleek mee te werken (134), de eerste keer in onze Big Day jaren dat we de soort ook daadwerkelijk te zien kregen. Niet zoals gewoonlijk pas na een uur of meer posten; dit keer kwam hij binnen vijf minuten nadat we gearriveerd waren aanvliegen. Een onverwachte meevaller. Afsluiter was een nest piepende bosuiljongen die daarmee soortnummer 135 werden, een waardige afsluiter van deze dag. Net geen record, maar wel een heel indrukwekkende score.

Al met al was het een mooi dagje vogelen in ons wonderschone Gooi. 120 kilometer onafgebroken fietsen, en ruim 19 uur onafgebroken vogelen,. Toch hebben een leuke band, drie afgelopen fietskettingen en een achterwiel dat niet mee wilde werken geen afbreuk kunnen doen aan onze verwondering over de vogelrijkdom in het Gooi. Het was een uitputtingslag, maar wel een enorm enerverende, door de grote verscheidenheid aan vogelsoorten. Door de afwisseling van veel biotopen blijft het werkgebied van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken met kop en schouders uitsteken boven andere regio's in Nederland. Er zijn maar er maar weinig die voor een Fiets Big Day zo'n grote variëteit aan vogels kunnen opleveren.

Met dank aan mijn medeteamleden, Marijn Prins, Christian Brinkman en Frank Derriks.

De volledige lijst met waargenomen soorten staat op www.vwggooi.nl

Team 2

Geweldige dag gehad. Na een dramatisch slechte start in het Spanderswoud (er werd nauwelijks gezongen) hebben we ons streefaantal van 100 soorten met gemak gehaald. Leuke soorten waren Kraanvogel, Fluiter, Krombekstrandloper, Houtsnip en natuurlijk de Iberische Tjiftjaf en Cetti's Zanger. We brachten een bezoek aan het Spanderswoud, de Loenderveense Plas, Bovenmeent, Lieberg, Huizerpier, Eempolder inclusief de Natte Hond en 's avonds de Ankeveense Plassen.

Frans van Lier, Dirk Prop & Hugo Weenen

Om 5.30 uur begonnen we onze eerste Big Day in het Gooi, het Vechtplassengebied en de Eempolder. Te voet betraden we het Spanderswoud, bij de ingang naast Bantam. Het had net opgehouden met regenen maar het was koud en dat zou de hele dag zo blijven. Daarom was er weinig zang in de ochtend. Pas na ruim een uur hoorden we onze eerste Boomklever. Toch hadden we binnen een half uur ook al een Bonte Vliegenvanger genoteerd. Om 7.40 liet een Raaf zich een aantal keren mooi horen en om 8.00 uur een Zwarte Specht in Hilverbeek. Vlak daarop met een Fluiter begon het er een beetje op te lijken. Daarna gingen we per fiets naar de Kromme Rade, waar we o.a. een Nachtegaal hoorden zingen en een Rietzanger heel mooi konden fotograferen.

Rietzanger

Foto: Hugo Weenen

Om half twee fietsten we de Bovenmeent binnen. Daar hielden zich de bekende soorten op, zoals Purperreiger, Grote Zilverreiger, Lepelaar, Groenpootruiter, Grutto, Kleine Plevier en Gele Kwikstaart, maar ook een Noordse Gele Kwikstaart. Toen we om 14.53 bijna uit het gebied waren, vloog er een Kraanvogel boven ons richting noordwest, een spectaculair gezicht! Wellicht was dit dezelfde vogel die Michael

Welsby in Boekesteijn noteerde, vliegend richting noord (zie waarneming.nl).

Kraanvogel

Foto: Hugo Weenen

Na enig zoeken vonden we het prachtige openluchttheater in de Lieberg bij Eemnes. Vanaf het podium hoorden we de prachtige luide zang van de Iberische Tjiftjaf, het absolute hoogtepunt van de dag!

Dompers waren er ook volop. Waar zijn de Grote Lijsters gebleven in het Gooi? Na 'tig' Zanglijsters versleten te hebben voor een Grote Lijster gaven we de moed op om deze soort vandaag te zien te krijgen. Snor, Sprinkhaanzanger en Gekraagde Roodstaart werden gehoord, maar niet door alle drie de teamleden, zodat ze niet op lijst gezet mochten worden.

Ook drong het tot ons door dat er soorten ontbraken, zoals Kempiaan, Ringmus en Tapuit, die we stellig dachten te vinden, maar waarvoor de tijd ontbrak om naar de goede locaties toe te gaan.

Er moesten keuzes worden gemaakt en uiteraard mocht de haven van Huizen niet ontbreken op onze route in een team met twee Huizers en een Blaricummer.

Aangekomen bij de haven van Huizen, was het dus een beetje thuiskomen en dat moest toch als een warm bad voelen. Komende van de beschutte

hei met een schraal zonnetje en 9 graden Celsius, voelde de haven koel en kil aan. Gelukkig vlak bij de haven nog net de ontbrekende Zwarte Roodstaart op een pallet dakpannen.

Het besef van tijd werd steeds urgenter; het ging nu echt dringen. Telescoop opgesteld, en jawel we werden (hoe is het mogelijk in deze ongewisse vogelwereld) meteen op onze wenken bediend: de Cetti's zanger en een Bosrietzanger. Dat scheelde ons in de steeds krappere wordende tijd, want het licht zou ons nu echt steeds meer parten gaan spelen, met de zware bewolking. Wat verderop in de haven ontdekte Dirk al snel een verdekt opgestelde Krombekstrandloper. De Eider was snel opgespoord in de vaargeul en we konden nu snel naar De Kampen via de Harderwijkerweg. Daar aangekomen konden we het aantal roofvogels nog een beetje opvijzelen met een Torenavalk en een paar Bruine Kiekendief die ons netjes op paaltjes op zaten te wachten.

Nu nog op een holletje naar de Natte Hond. Dit lijkt een gestreste situatie, maar dat gold alleen het laatste stukje, want we wilden nog zoveel....

Bontbekplevier

Foto: Frans van Lier

Daar spotten we, met al knorrende magen, de roepende Regenwulp, Bontbekplevier, Zwarte Stern en een niet geïdentificeerde steltloper. Ons streefgetal van 100 soorten was gehaald!! De energie van Frans was hiermee op en hij nam met

moeite afscheid van zijn teamgenoten met wie hij de hele dag had opgetrokken.

Hugo en Dirk hesen zich na een maaltijd weer in de auto voor de laatste sessie van dag: Ankeveen. We hadden hier bij de kerk afgesproken met drie broedvogeltellers van de VWG. Zij gingen hetzelfde rondje als wij lopen (vanaf de kerk over de Dammerkade en het Bergse pad), maar dan via de andere richting.

Het was een stuk minder koud dan langs de oever van het Eemmeer. De Snor liet zich op verschillende plaatsen horen. In het westen was het inmiddels op gaan klaren en de Spiegelplas deed zijn naam eer aan in de rode gloed van de avondhemel. Hier hoorden we de eerste Houtsnip voorbijvliegen. Ook ontmoetten we het trio dat het rondje tegen de klok in liep. Met het licht van de zaklantaarn van Wobbe, boog iedereen zich over de kaart om de door Dirk ingetekende vluchtlijn van de tweede Houtsnip te becommentariëren. Het pijltje werd uiteindelijk een halve centimeter naar boven geschoven. Voort moesten we, want we wilden nog een aantal uilen aan onze lijst toevoegen.

De Kerkuil en de Bosuil lieten zich echter niet zien of horen. Wel een vreemd sissend geluid in de bomen bij de botenopslag van de Dammerkade, maar of dit afkomstig was van een Kerkuil? We wisten het niet en onder het motto: in geval van twijfel, niet meetellen, lieten we dit dier links in de duisternis van Ankeveen liggen.

De kerkklok sloeg elf uur en voor ons was de Big Day afgelopen. We hadden 106 soorten gezien, officieel 104, omdat de Fazant en Nijlgans als escapes niet meetellen. Inmiddels hadden we op www.waarneming.nl de imponerende lijst van de groep van Hans van Oosterhout gezien. Maar we waren tevreden met de eervolle tweede plaats. Het was een mooie en leerzame uitputtingslag geweest in een prima sfeer, die ons naar veel onbekende landschapjes van het Gooi en omgeving had gebracht.

*De volledige lijst met waargenomen soorten staat op www.vwggooi.nl

Veldwaarnemingen

Engbert van Oort

Dodaars	24-04-10	1	Golf en Countryclub, Eemnes, D. Jonkers, nestvondst
Roerdomp	v.a. 09-05	4 x	Oud Naarden, Naarden, VRS, hoepend
Grote Zilverreiger	15-05-10	1	Noordpolder te Veld, Eemnes, S. en A. Visser, foeragerend
Purperreiger	13-06-10	1	Oud Naarden, Naarden, VRS, overvliegend
Ooievaar	13-04-10	1	Noordpolder te Veld, Eemnes, D. Jonkers, foeragerend
Lepelaar	v.a.07-04	5	3 locaties, D. Jonkers, VRS, foeragerend en overvliegend
Casarca	09-06-10	1	Eemmeer, Eemnes, D. Jonkers, rustend
Bergeend	02-06-10	2	Meentweg, Eemnes, G. Bieshaar, nestvondst
Slobeend	28-04-10	2	Noordpolder te Veld, Eemnes, S. en A. Visser, zwemmend in plas
Krooneend	09-06-10	6	De Hoef, Gooimeer, D. Jonkers, rustend
Wespendief	27-04-10	1	Noordpolder te Veld, Eemnes, D. Jonkers, overvliegend
Slangenarend	13-06-10	1	Oud Naarden, Naarden, VRS, overvliegend
Bruine Kiekendief	23-05-10	1	Nieuwe Keverdijkse polder, M. de Graaf, foeragerend
Smelleken	27-03-10	1	Zuidpolder te Veld, Eemnes, G. Bieshaar, F. During, rustend, ruim vijf minuten op een paaltje blijven zitten.
Boomvalk	25-04-10	1	Bijvanck, Blaricum, D. Jonkers, overvliegend
Slechtvalk	11-04-10	1	Noordpolder te Veld, Eemnes, D. Jonkers, foeragerend
Kwartel	17-05-10	1	Zuidpolder te Veld, F. During, op twee locaties gehoord
Fazant	19-04-10	1	Mediapark, Hilversum, D. Jonkers, foeragerend en rustend
Waterral	23-05-10	1	Oud Naarden, Naarden, VRS, uitsluitend gehoord
Poseleinhoen	23-05-10	1	Oud Naarden, Naarden, VRS, gehoord en op 13-06 nogmaals
Kluut	06-05-10	2	Centrum Bussum, C. de Vink, laag in het donker overvliegend
Bontbekplevier	22-04-10	6	Maatpolder, Eemnes, G. Bieshaar, foeragerend en rustend
Goudplevier	05-04-10	1000	Maatpolder, Eemnes, G. Bieshaar, foeragerend en rustend
Watersnip	29-03-10	7	Noordpolder te Veld, Eemnes, G. Bieshaar, fatsoenerend
Houtsnip	v.a.13-11	4	3 locaties, H. van Muiswinkel, rustend en overvliegend
Houtsnip	28-03-10	1	Dissel, Laren, G. Bieshaar, tegen een glazen pui gevlogen
Grutto	15-05-10	5	Eempolder, Eemnes, S.+ A. Visser, ouders met 3 pullies
Wulp	v.a.06-04	108	Eempolder, G. Bieshaar, F. During, foeragerend en overvliegend
Zwarte Ruiter	v.a.08-04	6	Eempolder, Eemnes, G. Bieshaar, J. Jonkers, foeragerend
Tureluur	28-04-10	2	Noordpolder te Veld, Eemnes, S. + A. Visser, baltsend
Witgatje	24-04-10	1	Golf- en Countryclub, Eemnes, D. Jonkers, rustend
Bosruiter	27-04-10	9	Noordpolder te Veld, Eemnes, D. Jonkers, rustend
Oeverloper	24-04-10	1	Golf- en Countryclub, Eemnes, D. Jonkers, rustend
Zwartkopmeeuw	10-05-10	20	Heintjesrak en Broekerpolder, Weesp, C. de Vink, foeragerend
Visdiefje	28-04-10	2	Noordpolder te Veld, Eemnes, S. + A. Visser, vrouwtje werd 'versierd' door mannetje met kleine visjes
Zomertortel	28-05-10	1	Spiegelwijk, Bussum, S. + A. Visser, opgejaagd uit boom
Koekoek	06-06-10	1	Gebed zonder End, Laren, C. Rosier, roepend
Bosuil	14-05-10	1	Bloemlandseweg, Blaricum, D. Jonkers, overdag, roepend
Gierzwaluw	27-04-10	6	Spiegelwijk, Bussum, S. + A. Visser, overvliegend
Groene Specht	24-04-10	1	Golf- en Countryclub, Eemnes, D. Jonkers, overvliegend
Gele Kwikstaart	10-05-10	2 paar	Maatpolder, Eemnes, G. Bieshaar, rustend en/of territorium?
Blauwborst	21-05-09	1	Oud Naarden, Naarden, VRS, luid zingend
Nachtegaal	25-04-10	2	Oud Naarden, Naarden, VRS, zang en overvliegend
Roodborsttapuit	26-05-10	2 paar	Tafelbergerheide, Blaricum, G. Bieshaar, rustend en vliegend
Tapuit	24-03-10	1	Zuidpolder te Veld, Eemnes, F. During, foeragerend
Tapuit	10-05-10	1	Maatpolder, Eemnes, G. Bieshaar, rustend en foeragerend
Grote Lijster	10-04-10	1	IJzeren Veld, Huizen, D. Jonkers, M de Graaf, zingend
Rietzanger	09-05-09	1	de Vecht, Nieuwersluis, G. + E. van Oort, zingend
Cetti's zanger	23-05-10	1	Oud Naarden, Naarden, VRS, luid zingend
Sprinkhaanzanger	09-05-10	1	Oud Naarden, Naarden, VRS, uitsluitend gehoord
Spotvogel	25-05-10	1	Maatpolder, Eemnes, G. Bieshaar, rustend, mogelijk territorium
Braamsluiper	22-05-10	1	Bijvanck, Blaricum, D. Jonkers, zang
Bonte vliegenvanger	25-04-10	1	Oud Naarden, Naarden, VRS, uitsluitend gehoord

Glanskop	14-05-10	1	Huizer Eng, Huizen, D. Jonkers, zingend
Buidelmees	06-06-10	1	Oud Naarden, Naarden, VRS, uitsluitend gehoord
Wielewaal	09-05-10	1	Oud Naarden, Naarden, VRS, gehoord
Raaf	09-05-10	1	Oud Naarden, Naarden, VRS, overvliegend
Putter	06-06-10	2	Lange Maatsweg, Eemnes, G. Bieshaar, ouders met jongen
Kneu	14-05-10	6	Tafelbergheide, Blaricum, D. Jonkers, rondvliegend
Goudvink	06-06-10	2	Langsaker, Laren, G. Bieshaar, mogelijk territorium
Appelvink	23-05-10	1	Oud Naarden, Naarden, VRS, uitsluitend gehoord
Rietgors	15-05-10	1	Eempolder, Eemnes, S.+ A. Visser, rustend in rietrand

Ontvangen literatuur

Samenstelling: Paul Keuning

Dit is een selectie uit de lijst van tijdschriften gericht op vogelnieuws, met name uit de regio.

Argus jrg. 35 (1) april 2010 Faunabescherming. Harm Niesen stoort zich in zijn voorwoord aan het woord exoot en dus vogelvrij verklaren van soorten, zoals als de Huiskraai. De Huiskraai is sinds 1990 aanwezig in de omgeving van Hoek van Holland; de populatie breidt zich nauwelijks uit en Huiskraaien verdringen geen andere soorten. Gelukkig mogen er geen kievitseieren meer geraapt worden op terreinen van It Fryske Gea; de Kievit is in Friesland ten opzichte van 1996 met 52% achteruit gegaan. Jammer, maar het was te voorspellen: de uitgezette Korhoenders op de Hoge Veluwe hebben het voor een groot deel niet overleefd.

Dier en Milieu jrg. 85 (1) april 2010 Vakblad voor handhavers op het gebied van Dier en Milieu. Opgenomen is de in 2009 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.' Mooie reportage van Hans Peters en Koos Kasemir over het Harderbroek: de nieuwe natuur in met beheerder Ruben Kluit. Milieu Dienst Utrecht betreft een professionele vogelvanger in Soest. Met een mistnet van 9 meter, met vangkooitjes en klepkooien werden tientallen Sijsjes, Putters en Zanglijsters gevangen voor de handel. In Amersfoort waren de afgelopen winter meerdere vogelvangers actief met lijmstokken.

De DompHoorn jrg. 44 (1) mrt 2010 Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden. A. Kant 'De weidevogelwerkgroep beschermt niet alleen nesten, maar lokaliseert ook families zodat uitgekomen kuikens kunnen ontsnappen aan de maaimachines'.

Tussen Duin en Eem jrg. 9 (2) 2010 Natuur in Noord-Holland. D. v. Lunsen 'De Aalscholver in het Zwanenwater'. De kolonie is met 950 broedparen in het afgelopen decennium stabiel gebleven en foerageert vooral op zee. F. Majoor 'Overwinteren in Amsterdam', door Kokmeeuwen 's winters te ringen zijn herkomst en overleving exact vast te stellen. W. Tijsen 'Dijkgatsweide, natuurparel in ontwikkeling', een hoogwaardig vogelparadijs in de Wieringermeer. C.S. Roselaar 'Nachtzwaluwen en maanlicht', wil je een Nachtzwaluw zien of horen, doe dat dan op een zwoele avond rond volle maan. Bij Schoorl worden geregeld 5 exemplaren genoteerd.

Dutch Birding jrg. 32 (2) 2010 Over Palearctische vogels. A. Corso Siciliaanse Steenpatrijs, herkenning en taxonomie, waardoor verwarring met de Italiaanse- en de Alpensteenpatrijs uitgesloten wordt. R. Ahmed & P. Adriaens 'Kleuren, rui en determinatie van Gierzwaluw, Aziatische en Vale Gierzwaluw'. F. v.d. Meer 'Twee broedgevallen van Kleinst Waterhoen in Zuid-Holland 2009', in De Groene Jonker bij Zevenhoven lieten de schuwe vogels zich goed bekijken, mooie fotoserie van adult en kuikens. E. Ebels 'Oosterse Tortel in Wergea, 2010'. Verder vele bijzondere waarnemingen, gedaan in alle uithoeken van ons continent.

Dutch Birding jrg. 32 (3) 2010 Over Palearctische vogels. J.L. Copete e.a. 'Determinatie van de Atlasvliegenvanger in zomerkleed'. G. Neubauer 'Geelpootmeeuwen in Polen', weinig zuivere paren, veel gemengde paren. E. Winkel e.a. 'Vogeltellingen in Iran', in jan. 2009 werden tientallen bijzondere vogels

geïntervieweerd en op foto vastgelegd. De lijst met waarnemingen is weer zo uitgebreid en zo bijzonder, dat je daarbij denkt: "Waarom zie ik dat nou nooit?"

Ficedula jrg. 39 (1) mrt. 2010 Twentse VWG e.o. De Bruijn 'Een IJsgors aan de grond in Twente', een droomwaarneming waar je soms tientallen jaren op moet wachten. A. Schenk 'Trekvogeltelling over het Aamsveen 2009', geen topjaar. G. Boerrigter 'Huiszwaluwen in NO-Twente 2009', het was een bovengemiddeld jaar.

Fitis jrg. 46 (1) febr. 2010 VWG Zuid-Kennemerland Chr. v. Deursen 'Grauwe Klauwier, een soort met een kritische voedselbalans.' M. Hin 'Tien jaar gierzwaluwkasten in Garenkokerskwartier,' wat opvalt is dat ze nestkasten gebruiken in de buurt van andere kasten. M. Hin 'Evaluatieonderzoek broedvogelatlas Noord-Holland'. H. Vader 'Weg met de valkeniers in de Waterleidingduinen', roofvogels op konijnen laten jagen is niet slim, want konijnen houden grazend en gravend het open duinlandschap in stand en bovendien is het houden van roofvogels in gevangenschap tegennatuurlijk.

De Grauwe Gans jrg. 26 (1) mrt.2010 Vogel- en Natuurwacht Zuid-Flevoland. Jubileumnummer, 25 jaar! Ton Kalkman schetst in zijn terugblik hoe in 1981 de 'Vogelwerkgroep Zuid Flevoland' in een brief van Rijkswaterstaat vermeld wordt als een afdeling van de 'Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken'. M. Bouscholte schrijft als commentaar op de IJsvogellezing van Jelle Harder: "Dit zijn van die avonden waarop je in één klap heel veel meer leert over een vogel . . ."

IJsselmeerberichten jrg. 38 (2) juni 2010 IJsselmeervereniging. Geen direct vogelnieuws, wel maakt men zich sterk voor de natuurwaarden rond het IJsselmeer. De ondiepten langs de dijk Enkhuizen-Lelystad zijn heel gunstig voor de vogels. En wat gaan we doen met de nieuw in te richten Afsluitdijk?

De Kruisbek jrg. 53 (2) april 2010 Vogelwacht Utrecht. B. v. 't Holt 'Unieke natuur vliegbasis Soesterberg bedreigd'. Onbetwist het beste geconserveerde natuurgebied van Utrecht met minstens 55 broedvogelsoorten, liggend in de Ecologische Hoofdstructuur. Hoe verhoudt dat zich tot de plannen om hier 440 woningen te bouwen? V. de Boer 'Slaapplaatsen tellen van

steltlopers', wie doet mee aan het nieuwe meetnet Slaapplaatsen?

Limosa jrg. 83 (1) '10 Tijdschrift van de Nederlandse Ornithologische Unie en SOVON. In een twintig bladzijden tellend overzicht van 'Kolonievogels en zeldzame broedvogels in Nederland in 2006 en 2007' komen A. v. Dijk en anderen tot de constatering dat de Zeearend, de Witvleugelstern en de Veldrietzanger toegevoegd kunnen worden aan de lijst broedvogels in Nederland. De Klapekster en de Ortolaan lijken definitief uit ons land te zijn verdwenen. K. v. Dijk en R. Oosterhuis 'Herkomst, aantallen en broedsucces van Kokmeeuwen op Griend'. Griend biedt met meer dan 30.000 broedparen een veilige vestigingsplaats, zonder predatoren als de vos, voor Kokmeeuwen vanuit België, Frankrijk en Engeland.

Mens & Natuur jrg. 61 (1) lente 2010 IVN-magazine. Interview over biodiversiteit met minister Verburg. Biodiversiteit staat dit jaar hoog op de politieke agenda, en daar kunnen/ moeten de natuurorganisaties aan bijdragen.

Van **Nature** jrg. 20 (2) apr. 2010 Interview met Hans Alders, voorzitter Taskforce Biodiversiteit: 'Als je waarde kunt geven aan de diensten die de natuur ons levert, offer je haar niet op, stelt Hans Alders. Cruciale vraag is: hoe geven we waarde aan een boom die blijft staan?' M. Wesseling 'Kemphanen mijden Friesland'.

Landschap Noord-Holland jrg. 37 (2) mei '2010 R. de Vos 'Tomtommetjes voor de Roerdompen van het IJperveld geven belangrijke antwoorden op vragen over: Waar zitten ze in de winter?' M. Verschoor 'Landschap Noord-Holland gaat maandelijks op expeditie met jeugdclub De Waterratten'. M. Wesseling 'De Tapuit, pronkjuweel van de Noordduinen', tussen Callantsoog en Den Helder maken nog tientallen Tapuiten elkaar het hof.

Natuur Nabij jrg 38 (1) mrt '10 IVN Eemland Uilenexcursie zonder zichtbare Bosuilen en een vaarexcursie Naardermeer.

Onze **Waard** jrg. 41 (1) 2010 Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard' J. Andeweg 'De Weidewerkgroep licht de nieuwe rol van vrijwilligers toe bij het beschermen van pullen. Kuikenstroken aanleggen nadat de kuikens zijn uitgekomen werkt effectief.'

Sovonnieuws jrg. 23 (1) mrt. 2010 Vogelonderzoek Nederland. M. Hornman en E. v.

Winden 'Midwintertelling watervogels ja. 2009: eindelijk winter!' Het aantal Wilde Zwanen stelde teleur, maar ook de aantallen van de meeste andere soorten waren minder. A. Boele en E. v. Winden 'Koereigers blijven in het zuiden', aantalsontwikkeling blijft achter bij de verwachting. In de rubriek ontmoetingen in het veld: mee met veldbioloog Jeroen Reneerkens bij zijn onderzoek naar de reislustige Drieteenstrandloper. Verder vogelnieuws:

- Kwartelkoning in 2009, extreme verschillen, waarschijnlijk door regentekort.
- Roeken stabiel in 2009?
- De eerste indexen beschikbaar van drie jaar MUS.
- Aantal Zwartkopmeeuwen, volle kracht vooruit: aantallen in 10 jaar verdubbeld.
- Nieuw onderzoek: Slaapplaatsen tellen van steltlopers.

- Rietganzencomplex: steeds minder Taigarietganzen.

De Steenloper jrg. 28 (1) lente 2010 VWG Den Helder e.o. Behalve de 'waarnemingen', geen vogelnieuws.

De Tringiaan jrg. 33 (1) 2010 febr. VWG Schagen e.o. D. v. Lunsen 'De geschiedenis van de Roerdomp in het Zwanenwater'. Afgelopen winter werden hier maar liefst vier Roerdompen waargenomen, vanaf 1946 toen er ook vier exemplaren zaten is de stand bijgehouden. Meerdere exemplaren worden vooral gezien tijdens strenge winters zoals die van 96-97.

Vrienden van het Gooi jrg 2010 (1) E. v. Oevelen 'Beheersplan GNR 201-2019', het belang van verbindingen komt in dit plan nadrukkelijk naar voren.

Ijsvogel

Foto: Paul v.d. Poel

Programma

De lezingen worden gehouden in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263, 1215 JV Hilversum

Zaterdag 10 juli: Ochtend auto-excursie **natuurontwikkelingsgebied De Groene Jonker** bij Zevenhoven ten noorden van de Nieuwkoopse Plassen (tot ongeveer 13.00 uur). O.l.v. Bertus van den Brink. Vertrek om 08.00 vanaf parkeerterrein NS-station Bussum-Zuid (bij het stationsgebouw). 'De Groene Jonker' is een voormalig agrarisch gebied bij Zevenhoven, waar Natuurmonumenten in 2008 nieuwe natte natuur ontwikkelde om de Nederlandse wetlands te versterken. Een schitterend plasdras gebied met vele slikjes, riet en grasland en een pioniervegetatie van verschillende soorten bloemen en planten. Moeras- en weidevogels komen er om te rusten en foerageren. Zeldzaamheden als Kleinst Waterhoen en een aantal Rode Lijstsoorten waaronder: Zwarte Stern, Grutto, komen er tot broeden en de kans ze te ontdekken met hun jongen is dan mogelijk. Ook Geoorde Fuut, Waterral en Porseleinhoen komen er voor. De wandelroute leidt ons langs verschillende mooie plekken waar we op een relaxte manier de tijd voor zullen brengen.

Zondag 29 augustus: Openbaar; kennis maken met vogels kijken voor iedereen op 'Yves Vogelpunt' bij **Naardermeer / natuurontwikkeling Bovenmeent**. Aanwezig zijn Piet Spoorenberg, Antje van Slooten, Michel Vlaanderen, Wouter Rohde van 12.00 tot ca. 15.00 uur. Yves Vogelpunt ligt aan de Melkmeent, bereikbaar vanaf Meentweg Hilversum. Excursieleaders/vogelaars van onze vereniging zijn aanwezig met kijkers, telescopen en vogelgidsen en zullen langskomende geïnteresseerde bezoekers vogels laten zien en hen informeren.

Zaterdag 11 september: Auto-excursie **Lauwersmeer** o.l.v. Wouter Rohde, Michel Vlaanderen en Piet Spoorenberg. Vertrek om 07.30 uur vanaf parkeerterrein NS-station Bussum-Zuid (bij het stationsgebouw). Het Lauwersmeer in de trektijd, dat betekent talloze soorten steltlopers, sterns, eenden en meeuwen. We maken een rondje tegen de klok in, met hopelijk een warm zonnetje in onze rug. Tussen de middag leggen we aan bij het visrestaurant van Lauwersoog. 's Middags kijken we over het wad en bij de Ezumakeeg. Omstreeks zijn 18.00 zijn we weer terug in het Gooi.

Donderdag 23 september, 20.00 uur. Lezing Harry de Rooij: Uilen in het Gooi

Harry de Rooij van de Roofvogelwerkgroep verzorgt een prachtige diavoorstelling over de uilen in het Gooi. Hij bespreekt niet alleen de verschillende soorten, maar ook waar ze voorkomen. Veel uilen broeden in nestkasten, ze worden geringd en er wordt speciaal onderzoek gedaan. Dat geeft veel informatie, mooie beelden en boeiende verhalen.

Deze avond is ook "open" voor niet-leden.

Woensdag 29 september, 20.00 uur: Avifauna-overleg in Westerheem, Frederik van Eedenlaan 73, Hilversum (recreatiezaal 1^e verdieping). De onderzoekscoördinatoren bespreken de voortgang van de verschillende onderzoeken. Geïnteresseerden zijn van harte welkom bij deze informatieve bijeenkomst over het werk van VWG.

Vrijdag 1 tm 3 oktober Najaarsweekend **Ameland**.

Er is beperkt ruimte, voor ca. 40 deelnemers, dus als je echt meewilt, is snel aanmelden geboden!

- De kosten bedragen € 80,- per persoon.
- Inschrijving en betaling dienen plaats te vinden vóór 1 september 2010.
- Inschrijving is definitief als het inschrijvingsformulier ondertekend is ontvangen en het bedrag is overgemaakt op rekening 43.41.08.790 t.n.v. VWG Het Gooi e.o. te Hilversum. Onder vermelding van: *najaarsweekend Ameland*.
- Het formulier kunt u rechtstreek downloaden vanaf onze website www.vwggooi.nl onder: Programma, najaarsweekend Ameland oktober 2010. Lukt u dit niet, dan kunt een formulier opvragen bij Han Westendorp (035-6423268 of h.westendorp@hetnet.nl)
- Inschrijving vindt plaats op basis van volgorde van ontvangst en betaling.
- Nadere informatie over locatie en vertrektijden volgt.

Dinsdag 5 oktober tot en met vrijdag 8 oktober: Buitenlandexcursie Duitsland

Speciaal voor de senioren een excursie naar Rees-Grietherort, Duitsland, op nog geen 120 km van het Gooi, met verblijf in een goed hotel met prima keuken. Meer informatie op pagina 21 van de vorige De Korhaan, bij de Commissie Buitenland en op www.vwggooi.nl.

Woensdag 13 oktober, 20.00 uur: Contactavond over Lesbos (onder voorbehoud) in Westerheem, Frederik van Eedenlaan 73, Hilversum (recreatiezaal 1^e verdieping). Lesbos is volgens het tijdschrift "Grasduinen" de beste vogelspot van Europa. In mei was er een buitenlandexcursie van de VWG naar dit prachtige vogeleiland. De deelnemers brengen op deze avond verslag uit. Er zijn fantastische foto's gemaakt. Helmoet Vos coördineert de avond.

Zondag 17 oktober: Wandelexcursie **Amsterdamse Waterleidingduinen** nabij Vogelenzang o.l.v. Antje van Slooten en Wouter Rohde. Vertrek van NS-station Bussum-Zuid bij het stationsgebouw om 7.30 uur. De excursie eindigt halverwege de middag en is gericht op duin-, moeras en watervogels.

Donderdag 28 oktober 20.00 uur: "Meer over het Naardermeer" door Gradus Lemmen van Natuurmonumenten. Niet alleen bij het Naardermeer, maar ook in de omgeving wordt hard gewerkt aan natuurontwikkeling. Er komt een ecologische verbinding met de Ankeveense Plassen en Natuurmonumenten heeft plannen voor de Horstermeer, de Vecht en Loosdrecht. Gradus Lemmen is Beheerder Gooi- en Vechtstreek. Hij vertelt ons over deze ontwikkelingen en de betekenis voor de vogels. Worden de Woudaap en de Roerdomp weer algemeen?

Woensdag 10 november 20.00 uur: Contactavond. Onderwerp in de volgende Korhaan. De Broedplaats, Frederik van Eedenlaan 73, Hilversum, recreatiezaal 1e verdieping.

Zaterdag 13 november: Autodagexcursie naar het **eiland Tiengemeten in het Haringvliet** o.l.v. Dick Jonkers en Poul Hulzink. Verzamelen om 8.00 u NS-station Bussum-Zuid bij het stationsgebouw waarna we om 10.00 uur de veerpont nemen naar Tiengemeten. Op het eiland gaan we wandelen. Landbouw heeft er plaatsgemaakt voor water en plas-dras en ruimte voor vogels. We zullen een keur aan watervogels, steltlopers, roofvogels zien die op het kort geleden ingerichte eiland verblijven. Uiterlijk 16.00 uur nemen we de boot terug; eind van de middag zijn we weer terug bij Bussum-Zuid.

Donderdag 25 november 20.00 uur: Algemene Ledenvergadering en na de pauze een lezing. Bethlehemkerk Loosdrechtseweg 263, 1215 JV Hilversum.

Zondag 28 november: Wandeling **Loenderveense Plas** o.l.v. Piet Spoorenberg en Arnold Top. Vertrek om 9.00 u vanaf ingang waterleidinggebied van Waternet aan de Bloklaan te Loenen (vanuit Oud-Loosdrecht net na Fort Spion. De excursie duurt tot ongeveer 14.00 uur en is gericht op watervogels.

Maandag 27 december: Rondje **Oostvaardersplassen** o.l.v. Wouter Rohde, Michel Vlaanderen en Antje van Slooten. Vertrek om 9.00 uur vanaf parkeerterrein NS-station Bussum-Zuid (bij het stationsgebouw). We gaan naar het uitkijkpunt Jan van den Bospad. Dan verder naar de uitkijpunten langs de Oostvaardersdijk en sluiten af met een fijne wandeling in het bos bij kijkhut 'de Zearend'. We zijn uiterlijk 15.00 uur terug.

2011

Woensdag 12 januari, 20.00 uur Contactavond voor nieuwe leden en Nieuwjaarsbijeenkomst in Westerheem, Frederik van Eedenlaan 73, Hilversum (recreatiezaal 1^e verdieping). Voor deze avond worden speciaal de nieuwe leden uitgenodigd. Vertegenwoordigers van de subgroepen van de VWG vertellen over hun activiteiten en wie dat wil kan gaan meedoen. Vorig jaar was dit een boeiende, leuke verenigingsbijeenkomst, waarop goed kon worden bijgepraat.

Zaterdag 8 januari: Auto dag excursie naar **Zeeland** o.l.v. Hugo Weenen, Adri Vermeule en Wouter Rohde. Vertrek om 9.00 uur vanaf parkeerterrein NS-station Bussum-Zuid (bij het stationsgebouw). Bekende natuurgebieden zoals de Koudekerkse Inlaag en Plan Tureluur worden bezocht, waar diverse soorten roofvogels, steltlopers, eenden en ganzen te zien zullen zijn.

Donderdag 27 januari 20.00 uur. **Lezing over Stadsvogels door Jip Louwe Kooijmans.** Jip Louwe Kooijmans heeft verschillende boeken geschreven over stadsvogels en is medewerker van Vogelbescherming. Hij vertelt over zijn ervaringen en we zullen ook de stadsvogels in ons werkgebied bespreken.

Zondag 23 januari: Wandelexcursie over de **Pier van Huizen** met zicht op de **vooroever en eilandjes in het Gooimeer** o.l.v. Han Westendorp en Bertus van den Brink. Verzamelen op het parkeerterrein bij de Haven van Huizen en de pier om 9.00 uur. Omstreeks 12 uur zijn we weer terug. Diverse eenden en fuutachtigen zullen zijn te zien.

Vogelweekends in 2011:

Vrijdag 6 t/m zondag 8 mei: Voorjaarsweekend Lauwersmeer te Vierhuizen.

Vrijdag 30 september t/m zondag 2 oktober: Najaarsweekend Terschelling.

Voorwaarden deelname excursies

Excursies

Een excursie binnen ons werkgebied vertrekt vanaf de plaats c.q. het natuurgebied waar deze wordt gehouden. De juiste plaats staat in het programma vermeld.

Bij excursies buiten ons werkgebied wordt vertrokken vanaf NS-station Bussum-Zuid (aan de zijde van het Bastion Hotel) tenzij anders vermeld. Er wordt gestreefd naar het gebruik van zo min mogelijk auto's. Leden die niet over een auto beschikken kunnen vanaf dit verzamelpunt meerijden. Het is gebruikelijk dat de autokosten met de eigenaar/berijder worden verrekend. Van deelnemers aan de excursie wordt verwacht dat zij vóór de aangegeven tijd aanwezig te zijn, zodat op tijd vertrokken kan worden.

In principe gaan excursies altijd door. In sporadische gevallen (bijvoorbeeld als gevolg van extreme weeromstandigheden) vervalt een excursie of wordt deze doorgeschoven naar een andere datum. Wijzigingen op korte termijn worden (tot een dag voor de excursie) in het programma op onze website www.vwggooi.nl vermeld. Het programma op de website is leidend ten opzichte het programma in De Korhaan.

Weekends en excursies waarvoor betaald moet worden.

Indien betaald moet worden voor een excursie of voor een excursieweekend dienen de deelnamekosten altijd volledig te worden betaald. Bij de aankondiging wordt een datum genoemd waarvoor betaling dient te hebben plaatsgevonden. Deze deadline voor betaling is ongeveer tussen 6 en 8 weken voor het betreffende weekend of excursie. De volgende annuleringsregeling is van toepassing. Bij afmelding tot 4 weken voor het begin van een weekend of excursie waarvoor betaald moet worden, wordt 75% terugbetaald, bij 3 weken 50% en bij 2 weken 25% en bij 1 week 0%.

De in het programma aangekondigde excursies zijn, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, bedoeld voor leden en huisgenootleden van de Vogelwerkgroep. Het meenemen van introducés, ter kennismaking met de activiteiten van de Vogelwerkgroep, is alleen toegestaan nadat de coördinator van de subgroep excursies hiervoor toestemming heeft gegeven. U wordt dringend verzocht geen kleine kinderen en geen honden mee te nemen.

Excursie uitgevallen

In het verleden is het wel eens voorgekomen dat een excursie door het slechte weer niet is doorgegaan. Hoe gaan we daar in de praktijk mee om? In principe gaan excursies altijd door. Slechts in sporadische gevallen (bijvoorbeeld als gevolg van extreme weeromstandigheden) vervalt een excursie of wordt deze doorgeschoven naar een andere datum. Het is goed te weten dat acute wijzigingen (tot een dag voor de datum) in het programma op onze website www.vwggooi.nl worden vermeld. Het programma op de website is leidend ten opzichte het programma in De Korhaan.

Poul Hulzink, coördinator excursies

De favoriete vogelplek van Sytze Poelstra

Lenny Langerveld

Waar ?

Het Gooi en omgeving kent natuurlijk een heel scala van fantastische vogelplekken en dat het Eempoldergebied ten noorden van de Eemnesservaart is uitgegroeid tot mijn favoriete plek is dan ook een groeiproces geweest.

Waarom ?

Opgegroeid aan de rand van Zaandam op de grens van een fraai drassig veenweidegebied, als kind al ademloos starend naar foeragerende Lepelaars in de slootjes van het Oostzijderveld die weidsheid, dat moet wel haast invloed hebben op je latere ontwikkeling. Maar als je dan vervolgens naar het Gooi verhuist raak je verrukt van de bossen en heidevelden daar en de haast sprookjesachtige landschappen op de 's-Gravelandse buitenplaatsen, dan verdwijnt het poldergebied toch wat naar de achtergrond. Maar aangezien het bloed kruipt waar het niet gaan kan en de Vogelwerkgroep Eempoldertellingen ging organiseren – we spreken nu over de jaren zeventig van de voorbije eeuw – ging het kriebelen. Ik besloot me aan te melden en een tijdlang actief te zijn als teller.

Sinds wanneer ?

Zoals gezegd, jaren zeventig, in teamverband vogels tellen, dikwijls samen met Adrie Vermeule. Samen kwamen we in die jaren soorten tegen als Dodaars, Kraanvogel, Roerdomp, Purperreiger, Bonte Kraai, Smelleken, Veld- en Ransuil en een Nachtegaal op trek, zingend naast de boerderij bij het sluisje in de Eemnesservaart.

Het was een tijd waarin je de Veldleeuwerik nog op veel plekken kon horen kwinkeleren.

In de jaren tachtig werden nog een Zwarte Ooievaar, Kwartel en een eenzame Roek gespot, maar het gebied verschaalde door ruilverkavelingswerkzaamheden en verdroging en mijn bezoeken daar verminderden aanzienlijk. De toestand verbeterde weer in de loop van de jaren negentig; er kwam een natuurreservaat met een aanmerkelijk hoger waterpeil in het noordelijk deel en de vogelbevolking groeide zichtbaar.

Hoe vaak ?

Het gebied is nu weer zo aantrekkelijk geworden dat ik er minstens een keer per twee weken ga kijken en zo mogelijk nog wat vaker. In de winter zijn er enorme groepen ganzen te zien in vele soorten en trekken overwinterende Grote Zilverreigers of een jagende Slechtvalk de aandacht.

Groepen Smienten en Goudplevieren foerageren in de weilanden. In het voorjaar broeden er Grutto's en Tureluurs en worden er tientallen Kemphanen waargenomen, een enkele keer baltsende mannetjes, vooral de laatste jaren! Eenden zijn goed vertegenwoordigd met de zeldzame Zomertaling, de Slobeend of Pijlstaart en van tijd tot tijd zwiert er een jagende Bruine Kiekendief over het land. Met wat geluk krijg je Bosruiters en Groenpootruiters te zien of de sierlijke Kluten. In de nazomer fourageren soms tientallen Casarca's in het gebied of jakkert een Havik over de weilanden; groepjes Watersnippen zijn dan niet zeldzaam en een enkele keer is de roep van een Regenwulp te horen.

En gedurende het gehele jaar kun je de imposante Raaf tegenkomen, die zelfs de Buizerd van zijn prooi kan verjagen !

Alleen of samen?

Om volledig geconcentreerd te zijn op rust, ruimte en de vogelgeluiden ga ik meestal alleen.

Onder die omstandigheden mag ik graag een praatje aanknopen met een mede-vogelaar of een geïnteresseerde passant.

